

ועדת החקירה האזרחית לאסון ה-7.10

ישיבה מיום 10 בספטמבר 2024

נוכחים:

חברי הוועדה:

השופטת בדימוס ורדה אלשיך, יו"ר הוועדה
רנ"צ בדימוס שלמה אהרונישקי, מפכ"ל
המשטרה לשעבר
אלוף במיל' איל בן ראובן
מר רפי בן שטרית, ראש עיריית בית שאן
לשעבר
תא"ל במיל' יהודית גריסרו

עדים:

מר אור היר, כתב צבאי בחדשות 13
אלוף במיל' דני יתום, ראש המוסד למודיעין
ולתפקידים מיוחדים לשעבר
ד"ר יובל הרפז

פרוטוקול

נכנס העד מר אור היר, כתב צבאי בחדשות 13.

שלמה אהרונישקי: בוקר טוב, אור.

העד: שלום.

שלמה אהרונישקי: אנחנו מודים לך שהגעת אלינו. מתנצלים בשם יושבת הראש שלא יכלה להגיע

הבוקר.

העד: השופטת אלשיך לא תהיה?

שלמה אהרונישקי: לא.

איל בן ראובן: אבל תסמוך עלינו.

יהודית גריסרו: הכול מתומלל ויגיע אליה באופן מלא.

שלמה אהרונישקי: אנחנו רוצים לשמוע מה יש לך למסור. חשוב שתדבר איתנו מעבר להכול על שלושה נושאים מרכזיים - אחד, מתוך ההיכרות הרבה שלך עם צה"ל, איך ומה הבנת על המוכנות, על ההתכוננות, אפילו על התרבות הארגונית בצה"ל. הדבר השני הוא כמובן על ה-7.10 וה-8.10, כל מה שאתה יודע. והיום, למה המלחמה נראית כמו שהיא נראית.

איל בן ראובן: אני רוצה להוסיף, אנחנו מכירים לא מאתמול, ואני מאוד מעריך את ההיכרות שלך את צה"ל ואת התהליכים. יש לך מקורות כאלה ואחרים. אני מאוד מעניין אותי, בהמשך למה שאמר שלמה, מה אתה כעיתונאי ידעת לפני המלחמה על סוגיית החמאס, על התכניות, על חומת יריחו, כל הדברים האלה. מה אתה ידעת, ומה חשבת. איך אתה מתייחס, היום ואז, לכל סוגיית ההגנה שצה"ל העמיד מול הדבר הזה. המכשול, הטכנולוגיות, ולמול תכנית ההגנה, איך אתה, כאחד שדיווח על זה וראית את זה, התייחסת לכל הנקודה הזאת. זה מאוד חשוב לנו.

העד: אוקיי, אני אגיד ככה, חברים. קודם כל, תודה רבה שהזמנתם אותי. באמת דבר חשוב ומשמעותי מה שאתם עושים, שהלואי שיעזור. כמובן שהוא לא מחליף את ועדת החקירה הממלכתית שחייבת לקום.

איל בן ראובן: חלק מהמטרה שלנו שזה יקרה.

העד: גם המובן מאליו צריך להיאמר לפעמים. אני שברתי את הראש מאז שפנו אליי לבוא להעיד מה אני יכול לתרום לכם. הגעתי למסקנה שמה שאני יכול לתרום לכם זה ההיכרות שלי עם החומרים, ככתב צבאי, בשורה של מפגשים ותדרוכים וסיורים וגם תדרוכים מחוץ לפרוטוקול. אני חייב לשמור פה על חיסיון מקורות, אבל דמיינו בפניכם את בכירי המדינה פה. את הדברים שאני אשקף לכם, שאני שמעתי מהם לאורך השנים, עשור, 15 שנה ויותר לאחור, על סוגיית עזה,

בהמשך לשאלה שלך איל. אני רוצה להתחיל ולומר שבעיניי, או להתרשמותי, אבי אבי הקונספציה הוא ראש הממשלה הנוכחי. אני שמעתי ממנו לאורך השנים בכמה וכמה מפגשים ושיחות את מה שלימים יכונה הקונספציה של עזה. הקונספציה של עזה, בין סינגפור לבין סומליה, זה ראש הממשלה. אני שמעתי במו אזניי את המילים האלה שעזה לא יכולה להיות סינגפור או הונג קונג, זאת אומרת לאחר ההתנתקות ולאחר ההפיכה הצבאית של החמאס, מה שיש לנו שם זה ישות טרוריסטית שנמצאת 60 ק"מ מתל אביב, עם 2.2 מיליון עזתים. וראש הממשלה אמר לי לאורך השנים שהוא לעולם לא יורה לצה"ל לכבוש את צה"ל ולמוטט את שלטון החמאס, כי על הציר שצייר ראש הממשלה בין סינגפור, האלטרנטיבה מבחינתו הייתה סומליה, זאת אומרת שטח ללא משילות, שלטון כנופיות חמושות, ללא מונופול על אמצעי האלימות, ללא צבא מרכזי. מבחינת ראש הממשלה, זה היה הסיוט האמיתי - להגיע לסומליה, לטריטוריה ללא שלטון מרכזי שבה כל חמולה מעיפה רקטות מתי שבא לה, ומנהלת מדיניות ביטחון לאומי עצמאית. זה מבחינתו היה הסיוט הגדול, בנוסף כמובן לחלק מהחזון שלו של ייאוש הלאומיות הפלסטינית, והבידול בין הגדה לבין הרצועה. זה כבר נאמר במבט על יותר. אני שמעתי אישית מראש הממשלה הזה לאורך השנים, בקדנציות שונות, את ההיגיון של שיטת הסבבים. שיטת הסבבים אמרה יש מפלצת מעבר לגדר. את המפלצת הזו צריך לקשור בחבל אל הקיר כדי שאנחנו נוכל לגדל את ילדינו בנחל עוז, ניר עוז, בארי ושדרות. למפלצת הזאת צריך לתת מדי פעם מכות עם נבוט על הראש, שזה באמת אינספור הסבבים.

וגם צריך להאכיל אותה.

יהודית גריסרו:

העד:

ואין שום רצון להרוג את המפלצת, בדיוק כך, גברתי. ואני שמעתי מראש הממשלה הזה שהוא לא האמין בשום אופן בתוחלת של פעולה צבאית למיטוט שלטון החמאס מעולם. לא בכדי בידי צה"ל ב-7.10 לא היו תכניות לכיבוש הרצועה ומיטוט שלטון החמאס. צה"ל נמצא היום במקומות ברצועה שמעולם מפקדי צה"ל לא חשבו שהם יגיעו אליהם, ופעולות שמעולם לא חשבו שהם יעשו, למשל הלחימה במנהרות או כיבוש העיר עזה. כי הדברים האלה, כאמור, לא היו על השולחן. ראש הממשלה כידוע חשב שעזה היא סרטן ממאיר חשוך מרפא, אין לנו דרך להרוג את הבעיה לתמיד, אז אנחנו נדחה את ההתמודדות איתה, נקטין את הסרטן ככל האפשר באמצעות המכות עם הנבוט על הראש, ובשנים האחרונות נוספה לקונספציה גם בואו נהפוך את עזה לגדה, נהפוך את החמאס לפת"ח. נזרוק לכלוב של המפלצת חתיכות סטייק כדי שתהיה שבעה ומבסוטה ותניח לנו, שזו בעצם הקונספציה. ואני שמעתי את זה אישית מראש הממשלה. פעם אנשי ראש הממשלה אמרו לי "למה אתה אף פעם לא כותב או אומר דברים טובים על ראש הממשלה, על הגישה המפוכחת והזהירה שלו לגבי רצועת עזה?", אז ישבתי וכתבתי מאמר במגזין ליברל, ששמו "מילה טובה על נתניהו ועזה". אני אומר את חטאיי פה היום. הוא שכנע אותי, זאת אומרת. הוא שכנע אותי שבהינתן שאלה התנאים, ובהינתן שסדר היום הביטחוני הרבה יותר משמעותי בזירה הצפונית, כידוע לך איל, אל מול הסכנות שם ואל מול הגרעין האיראני, עזה זה סרטן חשוך מרפא, רק צריך לתת לו מכות כדי להרחיק את הסבב המיותר הבא. השיחה האחרונה שלי עם ראש הממשלה הייתה במבצע מגן וחץ, במאי 2023, חמישה חודשים לפני השבת הנוראה. וגם בשיחה הזו ראש הממשלה היה משוכנע שהקונספציה נכונה. זאת אומרת, שלושת המבצעים שבוצעו שניים תחת

ממשלתו ועוד אחד תחת מה שנקרא ממשלת השינוי, חגורה שחורה בנובמבר 19', עוד מבצע באוגוסט 22', ועוד מבצע מגן וחץ במאי 23', חמישה חודשים בלבד לפני השבת הנוראה, לפני ה-7.10. ראש הממשלה היה משוכנע שהעובדה שסינוואר ישב על הגדר ולא ירה רקטות, והעביר לנו מסרים דרך המודיעין המצרי במהלך המבצעים האלה, שאם נקפיד להרוג רק מחבלי ג'יהאד איסלמי ולא מחבלי חמאס, ואם נתחם את המבצעים האלה בזמן ולא נשתולל, ואם לא נשתולל בפגיעה באזרחים עזתים לא מעורבים, לא רק שיכיל את האירוע ולא יצטרף, סינוואר, אלא גם זה בסדר מבחינתו, זה טוב מבחינתו. גם הג'יהאד האיסלמי עצבנו אותו, ניהלו מדיניות אש משלהם בהכוונה איראנית מבחוץ. כל יום שישי בתשע בערב מעיפים מטח על שדרות, ומביאים לסבב וחילופי מהלומות, ועל פי המסרים שהועברו לנו על ידי החמאס, גם להם זה נמאס. כאשר אנשי המודיעין אמרו בדיונים "אתם תראו שסינוואר לא יצטרף", והיו ויכוחים מקצועיים בתוך החדר, ובסופו של דבר הקונספציה הארורה זכתה לאשרור מחודש במבצע מגן וחץ, חמישה חודשים בלבד לפני השבת הנוראה, כאשר סינוואר לא השתתף. ראש הממשלה בשיחה הזו היה משוכנע, הנה, סינוואר מורתע ולא רוצה מלחמה. סינוואר פניו להסדרה. וזה כמובן בתוך השנה האיומה של 2023, עם ההתפרקות הפנימית, עם האזהרות של הרמטכ"ל, של ראש אמ"ן, של ראש חטיבת המחקר, של ראש השב"כ, שהזהירו שאנחנו מקרינים חולשה והתפוררות פנימית למול הצד השני.

אתה אומר ראש הממשלה מאוד משוכנע בקונספציה של עצמו.

איל בן ראובן:

אם נאמר את האמת, חברים, גם ראשי מערכת הביטחון.

העד:

איל בן ראובן: זו בדיוק השאלה שאני רוצה לשאול. אתה נפגשת לא רק עם ראש הממשלה, אלא גם עם ראשי מערכת הביטחון. האם גם מהם הבנת שהם הולכים איתו בקונספציה? לעומת זאת, אתה אומר עוד דברים נכונים, שהרמטכ"ל גם כמה שבועות לפני האירוע הנורא הזה מנסה להגיע אליו ולהגיד לו תקשיב, הסיפור של השנה הזאת, מה שקורה במדינת ישראל, זה קורא להם להסתער עלינו מכל הצדדים, לא בהכרח חמאס. הוא קורא לכולם מבחינת סוגיית ההרתעה שהולכת ונשברת. תנסה לי לסדר את זה.

העד: אני אנסה לסדר לך את איך שאני רואה את זה. קודם כל, צריך לומר ביושר, גם בבוקר הזה של יום 340 למלחמה יש לנו הרבה נקודות עיוורון, ויש לנו הרבה שאלות פתוחות. למשל, מתי סינוואר מחליט על ה-7.10, האם סינוואר היה בכלל אי פעם בדרך ההסדרה ולקח עיקוף, 180 מעלות אל ה-7.10, או שמא היה ב-7.10 מאז ומתמיד. יש ויכוח על זה. כידוע לכם, סינוואר לא בידינו, ספק אם אי פעם יהיה בחדר חקירות של השב"כ או 504. גם עכשיו אין על השאלות האלה תשובות חד משמעיות. זאת אומרת, יש תזות לכאן ולכאן. כרפלקציה של נקודות העיוורון האלה, כידוע לכם, מצד אחד תכנית הפלישה, מה שנקרא חומת יריחו, הייתה ידועה. מצד שני, צה"ל נכשל בלדמיין. הוא נכשל, אמר לי מישהו בכיר באחרונה, "היה לנו את כשל הדמיון, הכול היה לפנינו, אבל לא יכולנו לתאר לעצמנו מה זה 4,000 מחבלים או יותר בחסות 3,000 רקטות שפורצים יותר משישים נקודות חדירה לאורך הגדר ועושים התקפה אוגדתית על אוגדת עזה".

איל בן ראובן: שמת פה שאלה שברור לא יודעים מתי סינוואר קיבל את ההחלטה. יש הרבה שאלות פתוחות עדיין. מצד אחד, ברור שהוא מכין, אני קורא לזה את הצבא שלו, יש לו צבא. הוא מתנהג כבר, הוא מכין צבא בעניין הזה.

העד: ללא ספק.

איל בן ראובן: אי אפשר בחמישה חודשים להכין תכנית תקיפה. הוא מכין את ה-7.10.

העד: בוודאי, אני מזכיר לכם את המנהרות עוד בעופרת יצוקה ב-2008-2009, אני

מזכיר לכם את מנהרת עין השלושה שמתגלה באוקטובר 2013, עשר שנים לפני,

ואני מזכיר לכם את רעיון תכנית הפלישה של 2014, תשע שנים לפני, הוא בעצם

אותו רעיון. לקחת אז 400 מחבלי נוח'בה, ב-32 תוואים, כשהרעיון הוא כמו

ב-7.10, לכל חוליית נוח'בה יש נקודה שהיא צריכה להגיע אליה, רק בתווך

התת-קרקעי. מנהרת נחל עוז, בארי, כיסופים, כל אותם מקומות שהגיעו בעל

קרקע ב-7.10, התכנית המקורית הייתה בתת קרקע. כידוע, אחרי מה שקרה

בצוק איתן באמת נבנה הקיר התת קרקעי, וגרם לסינוואר להעביר את התכנית

לעל קרקע. אפרופו הקונספציה, רק תיזכרו באלוף הפיקוד הדרום דאז, סמי

תורג'מן, שידע שיש מנהרות חודרות לשטח ישראל בקיץ 2014, עולה לראש

הממשלה ודופק על שולחן הקבינט דאז, ומה ישראל עושה ומה צה"ל עושה ומה

ממשלת ישראל עושה? כלום. זאת אומרת, הייתה החלטה לא לעשות, ואילולא

שלושת נערי הישיבה שב-12.6.2014 עולים לטרמפ הלא נכון ונרצחים בידי

מחבלי חמאס מחברון, מה שהתחיל את קיץ '14 המדמם והקשה, המנהרות

האלה היו עומדות שם עד היום. גם את זה צריך להגיד, חברים. אני חושב שיש

פה, איל לשאלתך, כמה דברים. צה"ל מכיר את תכנית הפלישה, לא חודשים אלא

עשר שנים ויותר, שזה באמת הולך ומתגבש ומתגבש לכדי מה שנקרא חומת

יריחו. את הלקחים המבצעיים של סינוואר לאחר צוק איתן והקמת המכשול התת

קרקעי, הוא מבין שהוא צריך לבוא יתירות, לא לבוא עם 400 אלא עם 4,000

ובאמת לבצע התקפה אוגדתית. קראת לזה צבא, התקפה אוגדתית על אוגדת עזה ועל העוטף.

איל בן ראובן: היה מקבל ממני ציון מאוד גבוה על תכנון, ביצוע, הונאה וכל מה שקשור בעניין הזה.

רפי בן שטרית: אלה מרצחים שפלים שבאו יחפנים על טוסטוסים. לא יודע איזה ציון אפשר לתת להם.

העד: ראית את התוצאה.

רפי בן שטרית: איפה הייתה אוגדת עזה? איפה תפיסת המגננה? איפה מפקד האוגדה? איפה היערכות נכונה ומתאימה למתקפה מהסוג הזה, או הרבה פחות קשה? איפה כוננות עם שחר?

שלמה אהרונישקי: אגב, חומת יריחו לפי עדויות שקיבלנו פה, לא הייתה ידועה לראשי הצבא.

העד: הייתה ידועה לראשי המודיעין.

שלמה אהרונישקי: מודיעין כבודו במקומו מונח.

העד: אתה בוגר 73, אני חושב כמו ב-73 היה פה בידול בין יכולות לכוונות. האויב מקים צבא, מתכונן לפלישה יותר מעשר שנים, וכוונות האויב - להסדרה, צעדים אזרחיים. אם דיברנו על המפלצת מעבר לגדר, המפלצת להלן סינוואר זרקה לנו סוכריות מתוך הכלוב שהזינו לנו את הקונספציה, אם זו ההחלטה לא להסתובב לשלושה סבבי לחימה למול הג'יהאד האיסלמי, אם זה הראיון המפורסם באוקטובר 18, שבזמן אמת זכה לכותרות ראשיות בעיתונות בישראל ובעולם. סינוואר מבין עיתונאית, פרנציסקה בורי, מראה לה את שפת הים ואת הילדים העזתים, ואומר "אני המנהיג של הילדים האלה, אני לא רוצה עוד דור אבוד

פלסטיני". הוא מספק שם טקסטים, הוא מבין שמלחמה היא חסרת תוחלת, ושפניו להסדרה. הוא אומר את זה בראיון.

מתי זה קורה?

איל בן ראובן:

אוקטובר 2018. ראיון מאוד נדיר שעשה הרבה כותרות, וגרם לאנשי המודיעין אצלנו להגיד הנה סינוואר עושה את התהליך האבולוציוני שראינו כמותו בהיסטוריה של איש טרור שתופס את השלטון בקלציניקוב, אבל מבין שצריך לדאוג לחיים עצמם, ל-2.2 מיליון עזתים לדיור, לרווחה.

להערכתך, ב-2018 הוא באמת חושב שהסדרה היא הכיוון? אני שואל ההערכה שלך.

איל בן ראובן:

העד: עד היום חוקרי השואה והחוקרים של היטלר, גדול הנולים בהיסטוריה, הרי מתווכחים בין שתי הגישות ההיסטוריות. בין הגישה האינטנציונליסטית, ההתכוונותית, לבין הגישה האופורטוניסטית. האם היטלר תכנן את הפתרון הסופי כל הזמן, כיוון אחד של החוקרים ההיסטוריונים, וכיוון השני הגישה של האופורטוניזם, כלומר הוא מנצל הזדמנויות כמו הפלישה לרוסיה, כיבוש שטחים שבהם נמצאים יהודים במזרח אירופה וכו'. אני חושב שאנחנו מתקרבים לזיכרון כזה. אין לנו את החומרים, ויכול מאוד להיות שלא נדע. אנחנו למדנו שלמנוולים צריך להאמין, כמו לאיראנים שאומרים אנחנו ב-2040 נשמיד את ישראל. העניין הוא שסינוואר לאורך השנים אמר הרבה דברים סותרים. האם הוא באמת בשלב מסוים אומר לעצמו הקץ לנשק, ונמצא איזשהו מודוס עם הישראלים, אבוד שצבא היחפנים יכניע את מדינת ישראל, כל אדם בר דעת יבין את זה. או שהוא אומר אני אכאיב לישראלים, אני אמות, אני אהיה סלאח א-דין מודרני, אבל אני אכאיב להם.

יהודית גריסרו: אור, ברשותך, האם אתה יודע על דיונים יסודיים שהתקיימו במעלה השנים עם כלל הגופים, מל"ל, צבא, מדינאים, שב"כ, על מה עושים עם המפלצת הזו? הרי מישהו היה צריך לחשוב מהו היעד.

העד: אני מעיד כאן בפניכם, וכאמור אני אשמור על חיסיון מקורות ברשותכם, שלאחר מבצע שומר חומות במאי 2021, במפגשים שלי בשש עיניים ואוזניים עם בכירים בצה"ל ובשב"כ, אני שמעתי במו אוזניי את ההמלצה החד-משמעית לסיים את שיטת הסבבים, לחסל את סינוואר, לצאת למתקפת פתע על החמאס, לחסל את ראשי החמאס, כדי לעשות אתחול ליחסי ישראל ועזה. כמובן לספוג את המלחמה שהייתה באה לאחר מכן, אם זה רקטות על כל הארץ או ניסיונות חדירה. אבל אחרי מבצע שומר חומות-

רפי בן שטרית: מי ראש הממשלה באירוע הזה?

העד: ראש הממשלה ב-2021 הוא ראש הממשלה הנוכחי. הוא שמע את ההמלצות האלה בדיונים, כמובן אז זה היה סודי ביותר, נאסר עליי אפילו לרמוז על זה בשידור. אבל אני מעיד בפניכם שאנשים בכירים מאוד בצה"ל ובשב"כ המליצו לראש הממשלה אין טעם בקונספציה יותר מול סינוואר, הוא משיחי, הוא לא צפוי. אני מזכיר לכם, בשומר חומות ביום ירושלים העיף מטח של חמש רקטות על ירושלים.

רפי בן שטרית: במצעד הדגלים.

העד: בדיוק, כדי להדליק את האזעקות בירושלים ובכנסת. היו שם 11 ימים מאוד קשים עם הרבה רקטות ואלימות.

יהודית גריסרו: מתי זה היה?

העד:

מאי 2021, יום ירושלים. ולאחר מבצע שומר חומות, שכמובן גם אותו שיווקו לנו כהצלחה, חמאס ספג מכה קשה וההרתעה חודשה - בתוך הדיונים היו המלצות של בכירי צה"ל והשב"כ, חברים, אי אפשר לעשות עסקים עם סינוואר, הוא לא צפוי, כן רוצה הסדרה או לא, נבחן אותו במבחן המעשים ולא במבחן הכוונות. אתם רואים שהוא העיף רקטות על ירושלים, אי אפשר לחיות עם הדבר הזה, צריך לחסל אותו. בסיום המבצע הייתה תמונה אייקונית של סינוואר עולה למשרד שלו בעזה, ככה הכול הרוס ומופצץ, מקים כיסא מההריסות, יושב רגל על רגל ומחייך. זו הייתה מבחינתו תמונת הניצחון. זאת אומרת, הרגתם בחמאס, הפצצתם, עשיתם, לא הרגתם אותי, לא חיסלתם אותי. "משתלם" לי לירות על עיר הבירה שלכם. ההמלצה הזו הופצה למעלה, זה היה כמובן דבר מאוד מסווג ורגיש, נאסר עליי אפילו לרמוז על זה ברחל בתך הקטנה. כידוע, זה לא בוצע. ראש הממשלה לא רצה לבצע את זה. הוא חשב שהתועלת אל מול העלות לא שווה את זה, את חיסול סינוואר ודף במכת פתיחה ישראלית ואז לספוג את המלחמה שתבוא. כאמור, לאורך השנים שמאז שומר חומות ב-2021 ההמלצות האלה עלו כמה וכמה פעמים, לא רק לראש הממשלה הזה, גם לראשי הממשלה שהיו זמן קצר שהחליפו אותו. לצערנו, זה לא בוצע.

יהודית גריסרו:

ומהניסיון שלך, בכל זאת אתה באמת מתבונן במערכת על נבכיה כל כך הרבה שנים בצורה מאוד עמוקה, אם הייתי מבקשת ממך לנסות להעריך את העוצמה של אותם גופים בהבאת ההמלצות ובדיון עצמו, מה היית אומר?

העד:

כתא"ל בצה"ל את בוודאי יודעת את עוצמתו של צה"ל ושל השב"כ בדיונים. בסופו של דבר, במבחן התוצאה-

- יהודית גריסרו: אבל משהו ברבות השנים, האם כשאנחנו מדברים על אותה עוצמה ואותוריטה, האם אתה מזהה מהמקום שבו אתה נמצא אם משהו השתנה בעמידות, בחוסן, ביכולת של אותה אמירה מקצועית?
- העד: ביחסים שבין דרג צבאי לבין דרג מדיני? ללא ספק. ראינו את זה גם במסיבת העיתונאים האחרונה.
- יהודית גריסרו: אם אפשר רגע להתעכב על זה.
- העד: בהרבה נקודות המלצות מקצועיות של הדרג המקצועי לא התקבלו, בין אם זה זירה צפונית או איראן, וגם כמובן בסוגייה העזתית.
- איל בן ראובן: השאלה שלי אם אתה מזהה מהקשרים שלך, הרי בזמנו תמיד אמרנו, עד כדי אנשים שאמרו שיש צבא שיש לו מדינה, כי הרמטכ"ל בא, שם את הדברים, אני הייתי בוח"ו, ועדת חוץ וביטחון, ואני זוכר שקשה מאוד להתמודד איתו, כי הגוף היחידי במדינה שעושה עבודת מטה, ואז הוא בא מבושל, והדברים בדרך כלל נשמעים מאוד חזק. השאלה אם אתה מזהה בשנים האחרונות משהו שהולך ויורד? ברור שעכשיו עם כל התופעה של אחרי המלחמה של הטלת האחריות, אני לא יודע אם זה לא היה קורה קודם, אבל נעזוב רגע את העניין עכשיו של המלחמה. האם לפני זה אתה מזהה מורד בכוח של הצבא, של השב"כ, של המוסד, של האנשים האלה מול ראש הממשלה?
- העד: ללא ספק. אני חושב שזה באמת מין שני וקטורים שהולכים במקביל. ככל שראש הממשלה יותר שנים על כיסאו, הוא רואה בעצמו, והדברים גם באים לידי ביטוי בחומרים הגלויים ובאמירות שלו, את האותוריטה הביטחונית-המדינית העליונה במדינת ישראל. גם מתוקף תפקידו כראש הממשלה כמובן, וגם מתוקף ניסיונו. כידוע לכם, והדברים פורסמו בהרחבה, עד היום אנחנו, אפרופו נקודות עיוורון, יש

לנו נקודת עיוורון כחול, על כוחותינו. עד היום אנחנו לא יודעים האם ראש ממשלתנו באמת רצה לתקוף באיראן ונחסם על ידי ראשי מערכת הביטחון דאז, או שמא רק הצטייר ככזה. אנחנו לא יודעים. יכול להיות שגם כשיפתחו את הארכיונים על התקיפה שלא הייתה ב-2011-2012 גם אז לא נדע.

איל בן ראובן: אני יכול לומר על ההתנגדות של אנשים, אבל אז זה מצליח להם. זאת אומרת, אתה לוקח, אתה יודע מה, מאיר דגן, ידידי וחברי, ובשלים מסוימים שכני, הוא לפחות מרגיש כבעל עוצמה מאוד גדולה, וגם מרשה לעצמו להשתמש בעוצמה הזו ולבוא ולהגיד עד כאן, אני לא אתן. הוא אומר לי מילים שאי אפשר-

העד: אני לא אתן שהתקיפה באיראן תצא לפועל. אני זוכר את הטקסטים האלה.

איל בן ראובן: אני מצטט "אני לא אתן שיעשו לי את מה שעשו לנו ביום כיפור, אני לא אתן".

העד: בהקשר של התקיפה באיראן.

איל בן ראובן: והיא לא קורית.

רפי בן שטרית: השאלה אם זה נכון שהיא לא קרתה. זו שאלה אחרת.

העד: גם שאלה להיסטוריונים.

רפי בן שטרית: ב-2022 הייתה פעולה נרחבת שכוונה נגד הג'יהאד האיסלמי. האם זה שהחמאס

לא היה מטרה, ולא נפגע בפעילות הזאת, לא היה חלק מאותה תפיסה שצריך לשמור על החמאס כאיזשהו פרטנר עתידי או כאיזשהו נכס?

העד: לגמרי. שוב אני אומר, סדרת המבצעים האלה, למרות שהיו תחת ראשי ממשלה

שונים, שניים תחת נתניהו והשלישי תחת לפיד, רק חורה לי שמרוב שמות של מבצעים ברח לי השם באוגוסט 22. עלות השחר. מבצע עלות השחר, כן. זה 5.8.2022, שלושה ימים, מתחיל באמת במכת פתיחה של חיסולים של בכירי הג'יהאד האיסלמי, כמו ב-2019 ובמגן וחץ ב-2023. אנחנו רוצים את החמאס

כריבון שולט ברצועה, מורתע, מוחלש, אבל שולט. זה ככה במצגות של צה"ל ושל הדרג המדיני במבצעים האלה, גם בדיונים וגם באיך שהדברים הוצגו לנו. אז לחלוטין.

זאת אומרת, מבצעים נגד הג'יהאד משרתים את הקונספציה.

איל בן ראובן:

לחלוטין, אלה הם מבצעי קונספציה, שאומר כמו שפעם היה פת"ח טוב חמאס רע, עכשיו ג'יהאד איסלמי רע וחמאס טוב. אם נשאיר אותו חלש ומורתע, הוא ידאג לרצועת עזה. Lesser evil. השאלה שאתם מעלים, אם נניח רגע להיסטוריה של יחסי ראש הממשלה והדרג הביטחוני סביב התקיפה שלא קרתה באיראן, אני חושב שנקודת המפתח היא 2023. אלה באמת הווקטורים העיקריים. מצד אחד, אני לא אשכח שהרמטכ"ל הרצי הלוי מזמין אותנו הכתבים הצבאיים בפסח 2023 לתדרוך פסח מה שנקרא, והוא רמטכ"ל יחסית חדש וטרי, כמה חודשים בתפקיד, והוא מדהים אותנו בטקסטים שלא שמענו - סכנת המלחמה עלתה, ההרתעה הישראלית נחלשת, האויב תופס אותנו כמתפרקים פנימה, הוא רואה את ההתרחקות שלנו מהמשענת האסטרטגית החשובה ביותר שלנו ארה"ב, ואני לא אשכח את המשפט שהאויבים שלנו במזרח התיכון, איראן חמאס, סוריה חיזבאללה, מודדים את ההרתעה לא בצלזיוס אלא בפרנהייט, זאת אומרת הם מודדים את ההרתעה הישראלית לא בעברית ישראלית אלא באנגלית אמריקאית. וכאשר תהליך ההתרחקות המדיני-פוליטי בין ממשל ארה"ב לבין ממשלת ישראל ב-2023 סביב מה שקרה כאן משפיע על כל הצד השני. כבר בפסח 2023 אני שמעתי טקסטים מהרמטכ"ל ומראשי צה"ל שהעננים מתקדרים, סכנת המלחמה עולה, והפוקוס הוא צפונה ומזרחה, כי האירוע המכונן של אותם ימים הוא ה-13 במרץ 2023, חיזבאללה ונסראללה בוחרים מחבל פלסטיני אחד ממחנות

העד:

הפליטים בדרום לבנון, מאמנים אותו בכוח רדואן השיעי של החיזבאללה בסיירת לחדור, ושולחים אותו לעומק ישראל לצומת מגידו לפוצץ מטען כלי מגור, כדי שאנחנו נחשוב שמדובר בפיגוע פלסטיני שיצא מג'נין, הגיע לצומת מגידו ופוצץ מטען של מחבל פלסטיני. אחרי שחוקרים את הפיגוע הזה, הוא בעצם סטירת לחי לכל מה שחשבנו על עצמנו בשנים האחרונות - שאנחנו חזקים, שאף אחד לא רוצה להתעסק איתנו ולפתוח נגדנו במלחמה. האירוע הזה הוא דלי של מים קרים עם קוביות קרח על הראש של כולם.

איל בן ראובן: למושג ההרתעה.

העד: בדיוק. כי כשנסראללה עושה את זה הוא מותח עד להתפקע את משוואות ההרתעה בישראל. אם האירוע היה מסתיים בפצועים והרוגים, אנחנו באירוע אחר.

שלמה אהרונישקי: כשמקדשים את מושג ההרתעה לאורך שנים, והוא מושג חמקמק שאין שום דרך לבדוק אותו באמת, אז ככה ממשיך. מכאן אני רוצה לשאול איך הצבא, שבפסח 2023 דיבר על האיומים האלה ועל הסכנות האלה, נערך בשטח ב-6.10 ב-180 מעלות הפוך?

העד: שאלת אותי על כוננות עם שחר. לימים, אחרי שהמלחמה פרצה, עשיתי כתבה גדולה על בחור ושמו רס"ן רועי צ'אפל ז"ל, בחור מזיכרון יעקב, שבניגוד לכולנו כאן ב-7.10 ב-6:30 היה ער. הוא היה מפקד מוצב סופה בקו, והוא היה ער. הוא באמת קם ב-5:00 בבוקר לכוננות עם שחר. לימים הייתי במוצב סופה, ודיברתי עם החברים שלו ועם הפקודים שלו ועם המפקדים שהיו שם בגזרה, ושאלתי אותם הייתם ערים, מה ידעתם, מה עשיתם? התשובה הייתה שתינו קפה, אכלנו עוגיות והשקפנו על עזה. זאת אומרת, גם מי שהיה ער ב-7.10 ב-6:30 בבוקר לא

היה לו מושג מהלילה הדרמטי של מה שמכנים בשב"כ ובצה"ל "ליל הסימנים החלשים", ושום פקודה לא ירדה למטה, אפילו לא לפעולות הכי בסיסיות של כוננות או ערנות. זו עובדה, וזה כשל נורא, שעליו מפקד האוגדה הלך הביתה, וכמובן עד הרמטכ"ל, כולם ילכו הביתה אני מעריך בזמן הקרוב.

יהודית גריסרו: מעבר לכשל הנקודתי, אני חושבת שאתה מהרבה בחינות אוצר בלום, בעיקר לדברים של המגמות. אני שואלת-

העד: שכחתי להגיד, גברתי, רס"ן רועי צ'אפל ז"ל נהרג ב-7.10 ב-7:00 בבוקר בהגיגו על הקיבוצים סופה, חולית וניר יצחק. הוא נהרג שם, יהי זיכרו ברוך.

יהודית גריסרו: אמן. אחת השאלות שמעניין לשאול זה לא מה קרה נקודתית, אלא התהליך שהוביל לשם. זה לא כשל של ליקוי מאורות של יום אחד, זה ליקוי מאורות מתמשך. מההתבוננות שלך היום, וברור שהראייה בדיעבד היא שונה, האם אתה יכול להגיד שהיה סימן כזה ואחר, ההתרופפות, ההתנוונות הזאת? אתה יכול להגיד משהו עליה?

העד: שוב, על כשל הקונספציה והדמיון דיברנו. מבחינתו של צה"ל, רצועת עזה הייתה באמת בתחתית סדר העדיפויות המודיעיני, המשאבי. כלומר, הייתה דיספרופורציה, במצגות של צה"ל הראו תמיד את ההבדל בין סדר הנפיצות של הזירות, זאת אומרת מה ההסתברות שבזירה מסוימת בעוד שעה תהיה מלחמה, כשתמיד רצועת עזה הובילה את הטבלה של סדר הנפיצות של הזירות. רצועת עזה, אז השטחים, ואז למטה חיזבאללה ואיראן. אל מול סדר החשיבות של הזירות, ששם במקום להיות בראש סדר העדיפויות, כמו בסדר הנפיצות, בסדר החשיבות רצועת עזה בתחתית הטבלה.

רפי בן שטרית: זה לא אמור להיות בהלימה?

העד: יפה, אז אנחנו מחברים את הקונספציה, את החשיבה שחמאס מורתע ומוחלש, ריבון אבל נבוט בראש מדי פעם בסבבים וחתיכות סטייק שאתה זורק למפלצת ישאירו אותו מורתע ומוחלש, אתה לא רוצה לפתור את זה, אתה לא רוצה לשלם את המחירים כדי לפתור את בעיית עזה. אתה חושב שהיא חשוכת מרפ"א. אגב, לזכותו של ראש הממשלה, ראש הממשלה אמר לי ולאחרים לאורך השנים "אני לעולם לא אורה להפיל את החמאס, כי אין לי למי להעביר את המפתחות". הוא אמר את זה בצורה מאוד מפוכחת, ובאופן פרדוקסלי אנחנו עכשיו בסיטואציה הזו. אנחנו ממוטטים את החמאס כמטרת מלחמה, ואין לנו למי להעביר את המפתחות. אנחנו בדיוק בנקודה שראש הממשלה דיבר עליה 15 שנה שהוא לא רוצה להגיע אליה. כמו שאתה אומר בצדק, יש חוסר הלימה משווע בין סדר הנפיצות של הזירות בעיני צה"ל לאורך כל השנים האחרונות לבין סדר החשיבות. פלוגה 36, כל התרגילים הם חיזבאללה. הרפרנס הוא תמיד חיזבאללה בכל התרגילים הצה"ליים.

העד: לרבות התרגיל האחרון הגדול שצה"ל עורך במאי, חמישה חודשים לפני המלחמה. כל ההיגיון של התרגיל הוא צפון, חיזבאללה, עם טילים מאיראן.

איל בן ראובן: הוא מתחיל באיזה אירוע בעזה.

רפי בן שטרית: האיום העיקרי בעצם.

העד: אתה אומר בצדק, יש חוסר הלימה בין סדר החשיבות של הזירות לסדר הנפיצות. סדר החשיבות, איראן בראש, החיזבאללה, ורק למטה החמאס, זה אומר איפה אוספים מודיעין, איפה שמים את הכוחות, למה מתאמנים בתרגילים. זה אומר הרבה דברים מבחינתו של צה"ל לאורך השנים. בגלל הקונספציה שהוכתבה מלמעלה, וגם בתהליך היזון חוזר ולמול הרפלקציה שסינוואר מספק לנו, אין כוונה

להיכנס למנהרות או להרוס אותן, המנהרות הפנימיות שחמאס הקים, המטרו, העיר התת-קרקעית. אמרו נפציץ מהאוויר, לא נכניס לשם חיילים. אף אחד לא חשב על מלחמה אוגדתית של 4,000 מחבלים וחטיפה של 251 אזרחים ישראלים, שייכנסו לטהר מנהרות בחי"ר. אף אחד לא חשב שנגיע לזה. לא התכוננו לזה. אני חושב שיש פה כמה דברים. חוסר הלימה בין נפוצות לחשיבות הזירה, חוסר הלימה בין כוונות האויב ליכולות האויב, כשל דמיון, חשיבה קבוצתית שבה לא מאתגרים את הקונספציה, וכל מערכת ההבנות את האויב, היכולת להיכנס לראשו של האויב, קרסה ולא קיימת. אני לא רוצה להגיד כאן דברים מסווגים, אבל אתם מבינים, חברים, שבניגוד ל-73' לא היה אשרף מרוואן. אשרף מרוואן אחד שהיה מתקשר ואומר "יש פה מחבלים שהולכים למסגדים בשישי" והדברים היו נראים אחרת.

שלמה אהרונישקי: לדעתי לא חיפשו אותו. זו קונספציה שלמה שלא צריך יומינט, ומפרקים את 504. העד: 504 לא עובדת בעזה בהגדרה. הם עסקו בצפון. הצלישים של 504, וזה לא מסווג, הם על פעולות בצפון.

יהודית גריסרו: למה זה ככה? העד: מכיוון שעזה נחשבת בצה"ל ובמודיעין וביחידות המיוחדות, ובכלל בכל ההנהגה הביטחונית, כחצר אחורית כזו, לא מעניינת ולא חשובה, לא באמת מאיימת. רפי בן שטרית: מטרידה.

העד: מטרידה, בדיוק. מדי פעם זה מטריד ככה. כיפת ברזל, כחלק מהקונספציה צריך לומר, החל מ-2011 לכאורה מסיימת את עידן הרקטות באחוזים מאוד טובים, 95% אחוז יירוטים. כיפת ברזל מטפלת ברקטות, הקיר התת קרקעי מנטרל את תכנית הפלישה התת קרקעית, וכאשר הם יגזימו מדי פעם אוקיי, ניתן להם נבוט

על הראש. אין כוונה להכניס כוחות תת קרקעיים. גם התרגיל במבצע שומר חומות, המבצע שנכשל, בזבזו כלי שתכננו לאורך השנים, וגם כאן הדברים כבר פורסמו, אז אני רק מחדד אותם ולא חושף פה משהו מסווג, התרגיל שבמסגרתו רצו לגרום למחבלי החמאס לחשוב שנכנסים קרקעית, הם ייכנסו למנהרות ואז חיל האוויר יפציץ אותם ויהרוג אותם במאות. זה נכשל ב-2021. בין היתר, רק שנבין את הלוך הרוח, צה"ל באישור הדרג המדיני ובהכוונתו אמר לא שווה לי שאפילו הטנקים יגרדו את הגדר מבפנים כדי לגרום להם לבלוע את תכנית ההונאה הזאת, אלא רק להתקרב ולעשות כאילו ולעשות רעש. התכנית נכשלה, והדברים פורסמו בהרחבה.

שלמה אהרונישקי: אבל אחרי זה סיפרו סיפור שזו הייתה הצלחה גדולה. לדעתי הם סיפרו לעצמם.

העד: הם סיפרו גם לנו, הכתבים הצבאיים, המבצע סווג כהצלחה גדולה.

יהודית גריסרו: אתה יכול להרחיב על הנקודה הזאת, שהרי התכנית עצמה מלמדת כן על כוונה לעשות משהו משמעותי. עצם התכנית.

העד: של צה"ל?

יהודית גריסרו: כן. היא כן מלמדת על לעשות משהו משמעותי אל מול חמאס. אל מול כל מה שנעשה קודם, זו אחת הפעולות המאוד משמעותיות.

העד: השאלה מה את מגדירה דבר משמעותי. הפצצות כן, חיסולים מנגד כן. כניסה קרקעית, כיבוש רצועת עזה, מיטוט חמאס - זה לא היה על השולחן. לאורך השנים היו תכניות כאלו ואחרות.

יהודית גריסרו: גם לא בתכנית הזאת?

העד: לא, התכנית הזאת הייתה הונאה שהם יחשבו כאילו שאנחנו רוצים להיכנס קרקעית, כדי שייכנסו למנהרות הלחימה, ויופצצו מהאוויר ויחוסלו. לצערי החמאס

מכיר אותנו היטב, קורא אותנו היטב, ומבין היטב את ההיגיונות שבעם מדינת ישראל פועלת - הסוציולוגיים, התרבותיים, הפוליטיים. לצערנו אנחנו קראנו אותו הרבה פחות טוב.

איפה היה המל"ל בתוך כל זה? גם פה, אתה יכול לראות משהו לאורך השנים?

יהודית גריסרו:

העד: אני לא מכיר, גברתי. אני יודע שהמל"ל היה מאוד פעיל בסוגיית שיחות ההסדרה מול החמאס. מאיר בן שבת עסק בזה רבות. מאיר בן שבת הוא זה שקיבל את הפתק המפורסם מסינוואר "קח סיכון מחושב", בעברית ובערבית, שהועבר לגנרל עבס כאמל, שהוא אדם מאוד רלוונטי בצמרת המצרית, וגם עכשיו במאמץ להשגת עסקת חטופים. הוא העביר את הפתק הזה למאיר בן שבת, ראש המל"ל. פתק שסינוואר כותב לנתניהו בכתב ידו, שהוא עוד חלק מה"סוכריות" שזרק לנו מהכלוב כדי שנשכב בקונספציה שלנו. כן דרך שבה ישראל וחמאס יוכלו לחיות צד מצד זה מבלי כל היום להפציץ זה את זה.

רפי בן שטרית: במה אתה יכול להוסיף לנו, אני רוצה לשאול גם אם זה משהו טקטי או אירוע מקומי, בסיס נחל עוז, מתוך מה שאתה יודע ויכול להוסיף על מה שאנחנו לא יודעים, אפשר יהיה ללמוד על התרבות באוגדה, תפיסת ההגנה של האוגדה. מה קרה בבסיס נחל עוז, כל מה שאתה יודע, אולי תוכל להאיר לנו דברים שאנחנו לא יודעים על מה שקרה שם? אותו קרב הפקרה וגבורה, אני קורא לו.

הבן של רפי נהרג שם.

איל בן ראובן:

העד: בוודאי. הוא היה ב-414 באיסוף הקרבי. אני לא יודע אם אני יכול. התחקיר על נחל עוז לא פורסם, ואנחנו יודעים את מה שאנחנו יודעים. עוד לא שמענו את התחקיר הצה"לי. אני לא יודע אם אני יכול להוסיף לך, מעבר לזה שהבסיס הוצף במחבלים וקרס. כל קו ההגנה קרס, ונחל עוז איתו. אני חושב שמעולם מישהו לא

חשב שמחבלים יגיעו למפקדת חטיבה צפונית בנחל עוז. הוא נחשב באמת כל כך הרבה פעמים, הייתי שם ומפקדים בכירים היו שם, אף אחד לא דמיין שהבסיס הזה ייחדר וייכבש בידי מחבלי חמאס. שוב, זה חוסר היכולת לדמיין דבר כזה. אני לא חושב שאני יכול להוסיף לך משהו שאתה לא יודע. אנחנו מחכים. כידוע לכם, צה"ל אחרי הצגת תחקיר הקרב בבארי עשה עצור במקום. הוא חטף וחטף, גם בציבור, גם בתקשורת, גם ממפקדים בצה"ל וגם מלוחמים בעצמם, וגם מהקיבוצניקים, ואמרו לו רגע, אתה מסתכל במיקרוסקופ על קרבות?

שלמה אהרונישקי: על צוות שלדג שעזב.

העד: זה כמו המורה שמגיעה לכיתה, חצי כיתה הולכת לים, וחצי כיתה כן באה ללמוד, והיא כועסת על החצי שכן בא ללמוד. נהרגו בשלדג, בלוט"ר, בהרבה יחידות, וצה"ל עשה באמת עצור במקום. הוא כן אומר עכשיו עזבו את הקרבות הנקודתיים, בנחל עוז, בבארי, את כל הקרבות הנקודתיים. כן נלך לנושא הרחב של כישלון הקונספציה, כישלון המודיעין, כישלון תפיסת ההגנה, ואז נחזור לקרבות. אז אני לא חושב שאני יכול להוסיף לך משהו שאתה לא יודע. אבל בגדול, הפתעה, הצפה של הקו, והתקפה. כל מה שעשו שם המחבלים הארורים. אני כן רוצה להוסיף כמה נקודות שהכנתי. דיברנו על הכישלונות. המאמץ של בירור המציאות כשל. המאמץ לבירור המציאות והבנת המציאות כשל בצה"ל ובמודיעין.

רפי בן שטרית: בבוקר ה-7.10?

העד: בכל התקופה שקדמה לו, שהוביל ל-7.10. היו לנו פערים מאוד משמעותיים על סוגיות ליבה של האויב, כמו מה האסטרטגיה של האויב, מה היכולת שלו לממש את ההחלטות שלו. הייתה מחלה קשה של פסקנות במקום ספקנות. זאת אומרת,

חמאס מורתע, מוחלש, רוצה בהסדרה, אל מול איפה הקולות שאתגרו את המודיעין ב-73; לצורך העניין. איפה הם? אנחנו מכירים את האמירות של הנגדת ו', שגם היא לצערנו לא ידעה על ה-7.10, אבל היא ראתה את התרגילים ואת ההכנות. ושוב, אם תחזרו, לא צריך שב"כ ואמ"ן, הכול בחומרים הגלויים, בחומרי התעמולה של החמאס ששודרו אצלנו גם בחדשות. לוחמה בשטח בנוי, אפשר לראות את זה בתמונות. הם קוראים בשמות לקיבוצים, ובעברית קלוקלת "האש שועלי", שזו אוגדת שועלי האש. הם הראו לנו במפורש מה הם הולכים לעשות, ולאן הם הולכים להגיע, ולכוון את המתקפה שלהם כמתקפה אוגדתית על אוגדת עזה כדי לכבוש אותה ואת העוטף. הם הראו את זה בכל השנים לאחר צוק איתן.

זאת אומרת אם אתה תיקח עכשיו את הדברים שאתה והעיתונאים כתבו, החומרים הגלויים, ותפרוס אותם על השניים שלפני ה-7.10, אתה אומר שאנחנו נראה שם תרגיל אוגדתי מוכן, מסודר, לאן וזה.

איל בן ראובן:

כן. ידידי חזי סימן טוב, כתב הפלסטינים, היה מביא את החומרים האלה, והיה זלזול בהם. עוד פעם אלה רצים בחולות שם ויורים. כמו הכתבות שאנחנו עושים על תרגילים של צה"ל, בתרגילים תמיד מנצחים. הכול היה בחומרים הגלויים - האימונים, האופנועים, הטנדרים, הלשביה, הפשטיות על בסיסי צה"ל כמו נחל עוז שהזכרת אדוני. הכול היה בחומרים הגלויים, בחומרי התעמולה. לא היה צריך אמ"ן ושב"כ. היכולות האלה היו ידועות, רק לא תורגמו להבנת הכוונות של האיוב. לא הייתה ספקנות על הקונספציה, לצערנו. ושוב, הרבה דברים לא ידועים עוד. אבל כמובן הלילה של ה-6.10 הוא בסוף ליבת הדבר, ונמצא עכשיו בתחקירים פנימיים בצה"ל ובשב"כ, כאשר באמת הערכת המצב האחרונה היא ב-3:00 בלילה, ונמצאים על הקו אלוף פיקוד הדרום, קצין המודיעין של פיקוד דרום, ואחרי

העד:

זה קרה איתנו מה שקרה, וגם מפקד אוגדת עזה ונציגים של 8200, שבאמת רואים את הסימנים החלשים, סיפור הסימנים שהיה אז סוד מסווג ובעבירת צנזורה חמורה פורסם, ואנשי חמאס שנעלמים מתחת לאדמה, וחמ"לים מסוימים שנפתחים. שואלים את עצמם בדיון הזה האם זה תרגיל, האם חמאס חושב שאנחנו נעשה משהו, או בדפוס הפעולה האפשרי החמור ביותר פשיטה מוגבלת, כך מסוכם הדיון ב-3:00 בבוקר, בנקודה אחת או שתיים לאורך הגבול.

שלמה אהרונישקי: אם נגעת בנקודה הזאת-

העד: סליחה, רק חשוב לי לסכם את מה שאני יודע על הדיון של השעה 3:00. רצף סימנים מעידים, זה הניסוח. אבל אינדיקציות להמשך השגרה. כמובן, חמאס אינו מעוניין במלחמה, וכך מסוכם הדיון של 3:00, עם האמירה "אולי תרגיל, אולי הם חושבים שאנחנו נעשה משהו, במקסימום הם מכינים איזו פשיטה מוגבלת בנקודה אחת-שתיים, אבל רצף מעידים של אינדיקציות לשגרה". מסכמים שנשוב ונדבר ב-8:00 בבוקר.

רפי בן שטרית: גם אם זו פשיטה נקודתית, זה לא משהו שמפקדת האוגדה צריכה לדעת?

העד: המחשבה הייתה שכוחות האוגדה שהיו, כ-600 חיילים ו-13 טנקים, יתנו מענה לזה, אל מול מה שחשבו בתרחיש החמור ביותר שעלול לקרות, ניסיון פיגוע על הגדר בנקודה אחת או שתיים. כוחות האוגדה עם הגדר, עם האינדיקציות וכל האמצעים הטכנולוגיים, בסוף ידעו לתת לזה מענה. במבחן התוצאה, אף נקודה בגדר לא קיבלה התרעה לפיגוע, כיוון שזה לא הבשיל, אולי יעשו משהו איפשהו, ולא הבשיל לכדי התרעה לפיגוע במקום ובזמן מסוימים. כידוע לכולנו, אף כוח על הגדר בעצם לא שמע על הלילה הדרמטי הזה, ואנשים נתפסו בפיגומות ועם התחתונים, סליחה.

שלמה אהרונישקי: איך אתה מסביר את הפער בין השב"כ לצבא ב-6.10? שניהם קיבלו פחות או יותר את אותם דברים. השב"כ החליט לעשות משהו.

העד: כשראש השב"כ רונן בר עוזב את הבית, נוסע למטה ושולח לוחמים.

שלמה אהרונישקי: יכול להיות שהיה צריך יותר. הצבא אומר בואו נראה בבוקר מה יהיה, אבל אלה אותם סימנים.

העד: נכון. אני חושב שבאמת השב"כ בגישה הלרניסטית שלו יותר, והגישה הסיכולית, היה באמת יותר חד בהקפצת הצוות. אבל שוב, אדוני, לצערי הרב אני לא מכיר שהשב"כ חשב, דמיין או העריך שלשם הדברים הולכים. זאת אומרת, סיפור הסימנים, שהוא מבצע שב"כ חשוב ומסווג ורגיש, שנועד בדיוק לתת התרעה לדבר כזה של חדירה לשטחנו, המחשבה הייתה חוסר הבנה האם זה שוב תרגיל, האם זה שוב כמו בחודשים הקודמים, מדליקים ומכבים. בדיעבד אפשר לספר שגם בחגים הקודמים, שנה קודם לכן, וגם בפסח 23', הייתה מחשבה מסוימת שזה הולך לקרות וזה לא קרה. אני חושב שהסיפור הזה של זאב זאב גם גרם לצערנו הרב להירדמות, תרתי משמע, של המערכת בלילה בין ה-6 ל-7 באוקטובר, שהסתיים בכישלון הנוראי הזה.

איל בן ראובן: איפה היה הרמטכ"ל?

העד: להבנתי הרמטכ"ל היה בכמה שיחות בלילה. אני חושב שב-3:00 בבוקר הגורם הבכיר היה אלוף דרום, להבנתי, פינקלמן. אבל הייתה גם שיחה ב-12:00 בלילה, והיו עוד שיחות ודיונים לאורך כל הלילה בדרג של הרמטכ"ל וראש השב"כ. כידוע לנו, הם לא חשבו שהסימנים החלשים, כפי שזה הוגדר, מצדיקים את הערתם של שר הביטחון וראש הממשלה, שהתעוררו אל האזעקות או כמה דקות לפני כשהייתה אינדיקציה של התקרבות לגדר. אשרף מרוואן אחד, סוכן אחד שישב

בעזה שהיה שומע או רואה או יודע משהו, היה יכול לשנות את התמונה. לצערנו לא היה. כאמור, כחלק מהלקחים כבר של קהיליית המודיעין הוחלט ש-504 תחזור לעזה, והיא עושה שם עבודה מאוד משמעותית מאז פרוץ המלחמה, עם תוצאות משמעותיות. כמובן, הכול השתנה. אני חושב שבאמת ראינו שהטכנולוגיה יכולה להכזיב. ואני אגיד פה משהו, כמה ימים לפני ה-7.10 בכירים בצה"ל שומעים את בכירי החמאס, שומעים אותם, ולצערנו גם בשמיעה הזו אין שום אינדיקציה שמשוה גדול עומד לקרות. שוב אנחנו נכנסים לפה לנקודת העיוורון, מתי הפעל אצל החמאס קורה. יש מי שחושב שזה אפילו עניין של שעות או ימים בודדים. זאת אומרת, לאורך שנים מכינים ומכינים, וסינוואר מבין היטב שחלק מהצרכים, איך תהיה הצלחה כזו זה כמובן לתפוס אותנו מופתעים לחלוטין. בשביל זה לא רק הוא צריך להסתיר חיצונית מכל השותפים במזרח התיכון את התאריך ואת השעה, כמו שאנחנו מבינים שאכן קרה, בתוך קונספציה שלו שאם יצליח להפתיע את הישראלים ולחולל את מה שחולל, כל החברים במזרח התיכון ממילא יצטרפו. ולשמחתנו, לפחות בקונספציה הזו של סינוואר הייתה לו הצלחה מאוד חלקית, כי אנחנו רואים את המעורבות המוגבלת עד כה של הציר השיעי האיראני, וחוסר נכונות ללכת על הכול. כאמור, מה שחשוב לענייננו, סינוואר מעבר להסתרה החיצונית נקט בהונאה פנימית, וגם זה מהדהד ל-73' אם תרצו ולתרגילי תחריר של סאדאת, שהוא הסתיר גם מהמחבלים עצמם, ואת זה אנחנו לומדים מחקירות של מחבלים בשב"כ וב-504, שגם המחבלים החודרים עצמם ידעו זמן קצר מאוד לפני הפעל שהפעם זה הפעם, שעת השי"ן. זה הוסתר גם מהם עצמם כדי שלא תהיה שום אינדיקציה לישראלים שהפעם זה קורה, ולצערנו זה הצליח לו. זה אנחנו לומדים חד משמעית, הוא הסתיר גם מהמחבלים עצמם.

ובניגוד למפקדי צה"ל שצועקים "אחריי", הם צועקים "קדימה הסתער". הם שלחו בעיקר את המחבלים הזוטרים. ככל שנחשפת יותר לתכנית, כך נשאר יותר מאחור ב-7.10. את זה אנחנו מבינים מחקירות מחבלים, ואנחנו רואים שבאמת מי שנתפס ונחקר ונמצא בידי שב"כ וצה"ל היום זה בעיקר הזוטרים שבזוטרים במחבלים הארוזים האלה.

זאת אומרת המידע שנתקבל מהם מוגבל למה שזוטר יכול לדעת.

ורדה אלשיך:

כן. לכן פתחתי ואמרתי לפני שהצטרפת אלינו שבאמת יש לנו הרבה נקודות עיוורון, עדיין, על מתי סינוואר מחליט ללכת אל התכנית הזאת, מתי הוא מחליט לבצע אותה. ושוב, וזה באמת בהכי גדול שאפשר להגיד, "יחסי הגומלין" בין מה שקרה במדינת ישראל בשנת 2023 לבין ה-7.10 הם יחסי גומלין ברורים, אבל מצד שני יש הרבה נקודות עיוורון. זאת אומרת, תמיד היסטוריונים שואלים "מה אם", מה אם לא היה קורה כל מה שקרה לחברה הישראלית ב-2023, האם סינוואר לא היה מבצע? שאלה טובה. כנראה שלעולם לא נדע את התשובה. אם הייתם צריכים להמר במהלך 2023, המחשבה הייתה על צפון, על פרובוקציה חיזבאללאית, כטב"מים, ניסיון חדירה בתיאום עם האיראנים. אף אחד לא העריך, חשב או דמיין מתקפה אוגדתית כזאת על מדינת ישראל, ובוודאי לא את התוצאות שלה. הדברים עוד יתבררו בתחקירים הצה"ליים, אבל אני חושב שיש הרבה דברים שעד היום, היום ה-340 למלחמה, גם המודיעין לא יודע ולא מבין. אני אומר את זה על סמך מיטב יכולותיי להיפגש ולשמוע את בכירי המודיעין הישראלי, שלא יתייצבו פה בפניכם, אז אני משקף את מה שהם אומרים.

העד:

יש לי שאלה קטנה, אין לנו עוד כל כך הרבה זמן. הבנתי את הרקע, באמת סקירה מעלפת, שחיברה אותנו להרבה נקודות. אתה יכול להגיד משהו על

שלמה אהרונישקי:

הכישלון של הצבא ב-7.10? שלא הגיעו לקיבוצים. בסדר, שעה, שעתיים, שלוש. לניר עוז לא הגיעו עד 14:00. זה הצבא שהתאמן? היה שם איזה כשל מעבר לזה?

העד: אני אגיד במלוא הזהירות המתבקשת, אני מניח שאיל מכיר את הדברים, יש בתכניות של צה"ל תרחיש מסוים של פלישת פתע למדינת ישראל, וזה לא קרה. אני יכול להעיד באופן אישי שאותי המלחמה תפסה בחופשה בקיבוץ שמיר ליד קריית שמונה, כאשר העירו אותי ואמרו לי רקטות, תתחבר לשידור ותתחיל לעבוד. כמו שאתה אומר בצדק, אני חושב שכל העיתונאים מתחילים לקבל מהר מאוד, אני התחלתי לקבל הודעות מהורים לחיילים וחיילות לאורך המוצבים בגבול עזה שאבד הקשר עם הבן או הבת, ואיפה התגבורות. אני מתחיל לקבל מהר מאוד גם הודעות מחברים בקיבוצים וביישובים "איפה הצבא?", וששומעים את המחבלים מתקרבים יותר ויותר קרוב, עד שהם מחוץ לדלת. כל הודעה כזו אני ישר שולח לצבא, שולח לאנשים, והיה שם כאוס נורא, חוסר הבנה טוטאלית של המצב המבצעי. ולימים יאמרו לי בכירים בצה"ל "מי שישב וראה טלוויזיה הבין את תמונת הקרב טוב יותר ממי שישב בבור, מנותק מקליטה בטלפונים", מכיוון שבאמת בטלוויזיות, אם תחזרו לשידורים החיים של אותן שעות נוראות, כל מידע על איפה המחבלים, איפה לא נמצא צבא, באמת ניסינו לתווך אותו ולהעביר אותו לגורמי הביטחון. בדיעבד אנחנו יודעים שהרבה מפקדים בצבא באמת קמו, התלבשו ודהרו דרומה, ובתודעה שלהם הם עשו הכי טוב שהם יכולים, והגיעו הכי מהר שהם יכולים. מפקד שגר ברמת הגולן, שרץ אל הטנק שלו שנמצא בצאלים, ואז מגיע. אבל בסוף בשביל הקיבוצניק שמחזיק את הידית של הממ"ד שש שעות זה נצח, אם לא מעבר לנצח.

איל בן ראובן: עוד שאלה, אור.

העד: יש פה פער, אני חושב, בלתי נתפס ואדיר בתודעה של רבים ממפקדי הצבא, שהם אומרים עשינו כמיטב יכולתנו אל מול הפתע פתע הזה שנפל על ראשנו, אל מול התודעה והתחושה של החברים בעוטף שאומרים לא היה צבא, איפה הצבא? איפה חיל האוויר?

איל בן ראובן: תכנית הגנה סבירה, כמו שאני לימדתי במכללות, הייתה אמורה לתת חלק מהמענה לדבר הזה, שלא צריכה בכלל פקודות.

העד: יש גיבוי.

איל בן ראובן: יש שי"ן פלוס, אפילו עם הכוח הקיים זה לא היה.

העד: אני מזכיר, הכוח הקיים דולל ב-120 לוחמי קומנדו אגוז, רבים מהם צלפים. לאור החזלו"ש של התהלוכות האלימות על הגדר, זה בדיוק זה. בדיעבד אנחנו מבינים את זה כהרדמה שלנו, כדי שממש ימים לפני ה-7.10 סינוואר יגרום לנו עוד יותר להתאהב בקונספציה. כששאלנו את סינוואר למה אתה מחזיר את התהלוכות האלימות על הגדר בראש השנה, בכיפור, הוא אמר "אני בסך הכול רוצה עוד כסף קטארי, עוד מרחב דיג, עוד פועלים". כבר היה אישור להגדיל את מספר הפועלים ל-20 אלף, פרויקט הפועלים נחשב הצלחה, הם לא הוציאו פיגועים. זה בדיוק זה. סינוואר רצה שנתאהב בקונספציה ונחשוב שפניו להסדרה, ואם רק ניתן לו צעדים כלכליים-אזרחיים הכול יהיה בסדר. לכן הכוחות דוללו מהקו, יחידות הקומנדו אגוז שתגברה כעתודה, ולכן באמת בהמשך למה שאתה אומר נוצר חוסר הלימה בין אלפי חיילי צה"ל בשטחים, לדעתי יותר מעשרים גדודים, אל מול 600 חיילי צה"ל ו-13 טנקים שבאמת לא עמדו בפרץ אל מול 4,000 ויותר מחבלים. עד עכשיו יש מחלוקת בצה"ל, 340 יום, אין לנו את הנתון כמה מחבלים פלשו ב-7.10. כל

מפקד או קצין יגיד אחרת. אין לנו את המספר החלוט הבסיסי של כמה מחבלים

פלשו לישראל ב-7.10.

ורדה אלשיך: יכולנו להקשיב לך ככה עוד, עם כאב גדול, הרבה זמן.

איל בן ראובן: יש לי עוד כמה שאלות.

חיים רובינשטיין: אני אשמח להערה אחת. סליחה שאני מתערב, זה חשוב. דיברת על כמות

מחבלים, אבל חשוב לי רגע לשמוע מילה על כמות החללים בבסיס נחל עוז. רק

אתמול צה"ל מפרסם, 11 חודשים אחרי, כמה חיילים נהרגו שם. איך זה קרה?

העד: כידוע לכם, יש הרבה שאלות פתוחות, עד עכשיו. למשל ממה נהרגו חיילים, כמה

טופים נהרגו מאש צה"ל. אלה דברים שעדיין לא חלוטים, עד היום. ולכן הנתונים

לא סופיים.

איל בן ראובן: עוד שאלה אחת לקראת סיום. מה אתה יודע מבחינת מה שידעת לגבי המוכנות

של צה"ל למערכה רב-זירתית? זאת אומרת, הסיפור הזה של הכרעה ביותר

מזירה אחת, בקצרה. אני יודע שזו הרצאה.

העד: כן, זה שעה וחצי. אבל אני אגיד ככה. מתוך הקונספציה וההתרכזות של צה"ל

בזירה הצפונית, ועזה כזירה משנית פחות חשובה ומזיקה, תמיד עזה נחשבה

לזירה שבה לא צריך להכריע, לא צריך למוטט את החמאס ולכבוש את הרצועה,

אלא באמת להרגיע בעיקר באמצעות הפעלת אש מסיבית מנגד של חיל האוויר או

אש מהקרקע, ועיקר ההכרעה היא אל מול חיזבאללה ולבנון. גם בתרגיל האחרון

שבוצע בחודש מאי, חמישה חודשים לפני המלחמה, ההתרכזות הייתה בצפון,

בחיזבאללה ובהכרעתו, כאשר צה"ל סיפר לעצמו וגם לנו שהוא מסוגל להילחם

בשתי חזיתות במדורג, להכריע בזירה אחת ולהגן בזירה שנייה, כאשר הפקודה

לאוגדת עזה ולמי שיעזור לה במלחמה הרב-זירתית הזו הייתה בעיקר הגנה,

כלומר להגן על העוטף, למנוע חדירות, ליירט רקטות, לתקוף מהאוויר ולפגוע במפקדים בחמאס. לא הייתה שום כוונה לכבוש את הרצועה, ולא למוטט את שלטון החמאס. גם בתרחיש הרב-זירתית הזה, שתורחש רק חמישה חודשים לפני המלחמה, והתרכז בצפון כאמור, מתוך ההיגיון ששם האתגר הכי גדול. אני זוכר את המשפטים "תמיד תמצא את האויב הכי גדול, ואיתו תלך מכות". אם תלך מכות עם האויב הכי קטן וחלש, הוא יחליש אותך. זו הייתה החשיבה בצה"ל. האויב הכי גדול היא איראן.

שלמה אהרונישקי:

כן, אבל אין כוונות לכבוש את איראן. אני מתכוון לפרוקסי הכי משמעותי עם הכוח הכי גדול. מה שאנחנו רואים לצערי במלחמה הזאת זה את הקושי המאוד מורכב של צה"ל להתמודד בכמה זירות, ואתם רואים החל מהמלחמה את ההחלטה לא לפתוח בחזית נוספת, להלן הצפון, ולהשאיר אותה חזית משנית, עם כל התסכול שחבל ארץ מפונה 340 יום ומופגז, וכל מה שאנחנו מכירים בקו לבנון. תודה רבה שהזמנתם אותי, אני מקווה שתרמתם לכם. אני בסך הכול כתב צבאי ששמע דברים. גם על החזה שלי אני מכה. אני לא יכול לומר לכם שהייתי חכם יותר ממישהו. היחסים שבין הכתבים הצבאיים לצה"ל, והעובדה שאנחנו מכונים דוברי צה"ל, ומאוד הולכים עם המערכת זה נושא לדיון אחר, תקשורתי וציבורי.

העד:

לפחות אתה אומר את זה.

ורדה אלשיך:

יושבים פה אנשים מהמערכת, והם מכירים את הדברים היטב. הכתבים הצבאיים לצערי אתגרו מעט מדי את החשיבה הצה"לית ואת הקונספציה הצה"לית. אנחנו מכירים את זה גם מלפני כיפור, להבדיל, אבל אני חושב שגם התקשורת הישראלית ובתוכה הכתבים הצבאיים, אני אומר לעצמי, דרושים לחשבון נפש

העד:

משמעוטי במלחמה. זה כמובן שביל צדדי לעומת הדברים שאתם עוסקים בהם.

תודה רבה לכם.

יהודית גריסרו: תודה רבה.

העד יוצא מן האולם.

נכנס העד אלוף במיל' דני יתום, ראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים לשעבר.

שלמה אהרונישקי: שלום דני. קודם כל, הרבה תודה שהגעת. זה לא מובן מאליו. אני מתנצל בשם

יושבת הראש, ורדה, שהייתה צריכה לרוץ, ויכול להיות שתגיע תוך כדי. אנחנו

רוצים לשמוע מה יש לך להגיד על שלושה תחומים מרכזיים. כמובן שבהמשך

נשאל שאלות. אחד זה התפתחות מערכת היחסים בין המדינה לבין עזה, לבין

חמאס. מה אתה יודע על התהליכים האלה. החלק השני זה על הסו-קולד מלחמה

בימים הראשונים, בתקופה הראשונה. והחלק השלישי זה ראייה כוללת איך

מדינת ישראל מטפלת במלחמה הזאת ומשמעויות שלה, כולל מפונים, כולל כל

התהליכים. חוץ מזה, כל מה שתמצא להגיד לנו.

איל בן ראובן: יש עוד נקודה אחת שאני רוצה להוסיף, בגלל שאני מכיר את דני ויודע בדיוק איפה

העוצמות שלו, כל סיפור תהליכי קבלת החלטות שבין דרג מדיני לדרג צבאי. היות

והיית גם ראש מוסד וגם ראש אג"ת, וגם בצורות כאלה ואחרות בפוליטיקה,

התמונה הזאת, כפי שעולה פה כבר, מאוד מאוד בעייתית בכל התהליך. זה נושא

שכדאי להקדיש לו כמה מילים.

העד: אני מכיר את הדברים, חלק מהם, בוודאי הדברים שקשורים ל-7.10, מהדרך

שבה התבטאו עליהם לאחר מכן. לא הייתי שם. גם במשך ימי שירותי הארוכים

בצה"ל ובמוסד, בכנסת, בלשכת ראש הממשלה, לא הייתי בעזה. יצא ככה.

מבצעים שהייתי קצין צעיר בסיירת מטכ"ל עשינו גם בעזה. אין לי היכרות אישית שאני יכול על בסיסה להוסיף לכם עובדות ופרשנויות של העובדות האלה, בהתייחס למה שקרה בעזה. אבל יש גם דברים שהם בעלי מימד רחב יותר מאשר הרצועה עצמה, ועליהם אני רוצה לדבר. הדבר הראשון, אני מודה ומתוודה שלמרות 42 שנות שירות כמשרת ציבור, בכל המקומות שהזכרתי, אני לא מצליח להבין מה קרה ב-7.10. לא מצליח.

אתה לא לבד.

איל בן ראובן:

העד:
אני לא מבין איך זה קרה. אני לא מבין איך יכול להיות שכל השכבות שנוגעות להגנה באזור מאוד מסוים קרסו בכמה שעות, או בכמה רגעים אפילו בחלק מהמקומות. כפי שאני רואה את הדברים, וזו פרשנות טובה כמו כל פרשנות אחרת, זה א' חייבים ועדת חקירה ממלכתית כדי לבדוק את כל הפינות ולהאיר בפנס את כל המקומות, מכיון שאי אפשר להשאיר את מה שקרה ושמוגדר נכון כאסון הגדול ביותר, או ככישלון הגדול ביותר שאירע לנו מאז שקמה מדינת ישראל, או מאז השואה. לא יכול להיות שדבר קטן שקשור לזה לא יתחקר. מכיון שמה שקרה לנו זה דבר יוצא דופן, ולכן צריך לחקור את זה באופן יוצא דופן, עמוק ככל האפשר. הדבר השני, כמו תמיד, כאשר אתה עוסק במגננה, אתה בונה כמה שכבות, ואתה בונה גם כוחות רזרבה שיוכלו להתערב אם צריך. אבל קודם כל, ולפני כל דבר אחר, אתה צריך שתהיה לך פקודת מבצע לגבי המגננה, ומקרים ותגובות. אני לא יודע להגיד למה זה לא עבד, אבל זה לא עבד, לפחות לפי מה שאני מבין. כתוצאה מכך שזה לא עבד, או בגלל שלא הייתה בכלל פקודת מבצע כזאת, או שהייתה פקודת מבצע כזאת שהיא חלקית, או שלא התייחסו אליה ברצינות כמו שאני קורא בעיתון שלא התייחסו ברצינות לתכנית של החמאס

לתקוף עם אלפי טרוריסטים בבת אחת עשרות יישובים. חומת יריחו זה נקרא, שהיום מסתבר שזה כמעט אחד לאחד התכנית שבסופו של דבר החמאס ביצע. אבל הדרגים העליונים או שלא קיבלו התרעה, אני לא יודע, או שקיבלו התרעה מאוחר מדי, או שקיבלו התרעה והתבלבלו, ולא עשו את הדברים. אני מתרשם גם שלצד הכשלים, אני לא יכול לקרוא לזה אחרת, זה לא אסון, זה אסון שהבאנו אותו על עצמנו, זה כישלון. הכישלון הביא את האסון. הכישלון הזה הוא עוד פעם, לפי ההתרשמות, פועל יוצא מיהירות, לא מקשיבים לפקודים, לא מקשיבים לזה שבה ורוצה לדבר עם קצין בכיר, מערכת יחסים עכורה בין התצפיתניות לבין המפקדים או המפקדות שלהן וכיוצא באלה הדברים. פעם כשנפלנו לתוך המלכודת הזאת ולתוך הכישלון הנורא הזה, אי אפשר שלא, וחייבים להדגיש את מעשי הגבורה, את התושייה הבלתי מוסברת ומובנת, את ההקרבה, את הסולידריות שגילו גם לוחמים וגם אזרחים, שחלקם נלחמו על חייהם ועל חיי המשפחות שלהם, וחלקם באו כדי לעזור לאלה שנלחמו על חיי משפחותיהם ועל חייהם שלהם. ובנוסף לזה, דבר נוסף שצריך לומר לזכותו של צה"ל, הכישלון נורא ואין עליו כפרה, אבל צה"ל הצליח תוך 48 שעות להשתלט חזרה על השטח למרות הבלבול הנורא, למרות שאני משוכנע, בלי שראיתי ובלי שקראתי, שלא הייתה שום תמונה מדויקת של כוחותינו ושל האויב, לא בפיקוד הדרום ולא במטה הכללי, כי אחרת יחידות היו מגיעות לשם הרבה יותר מוקדם. לצאת ב-27.10, אם אני זוכר נכון, אחרי שירדו עוד כוחות מהמרכז ומהצפון, להתקפת נגד שיש לה תוצאות, אי אפשר להגיד שלא, אבל היא ארוכה מדי, צריך היה לעשות את הלחימה ברצועת עזה במשך זמן יותר קצר. אני לא פה כדי לתת עצות טקטיות, אבל צריך לבחון את העניין של סדר הקדימויות וטיפול באויבים השונים בתוך

רצועת עזה. האם לשלוח כוח שיכתר ישר על הבסיס של ציר פילדלפי את הכוחות של החמאס או לא, וכיוצא באלה. אני לא חושב שאני צריך להיכנס לזה. אני גם לא בקי בכל הנקודות. דבר נוסף לדעתי זה טכנולוגיה. לא יכול להיות שטכנולוגיה תעזור את עיני המדינאים. טכנולוגיה זה לא דבר שעומד בפני עצמו. לא במגננה, לא במתקפה, לא בשום צורת קרב אחרת. טכנולוגיה זה עזר. זה צריך להיות עזר למגינים, עזר ללוחמים ולמפקדים. וכאן הייתה הישענות רבה מאוד על הטכנולוגיה. ודבר נוסף, וזה צריך לבדוק ברמה של המטה הכללי וברמה של פיקוד הדרום, איך יצא שנבנתה החומה הפנטסטית הזאת בין 2017 ל-2021, כולם חגגו לידה עם טקסים בתופים ומצילתיים, ובסופו של דבר בארבעים דקות או משהו כזה חצו אותה, מכיוון שחלק הארי שלה היה מיועד לגלות מנהרות, והאיום שם לא היה מנהרות. מה שעשו, עשו דבר נורא פשוט. מעל פני הקרקע פוצצו איזה שלושים מקומות או משהו כזה, ודרכם נכנסו הנוח'בות. באזור שלא הייתה חומה, טרקטור פשוט, וראינו את זה כולנו בטלוויזיה, פותח את השער, ובמשך שעות נכנסים עוד ועוד מחבלים וגם פרחחים למיניהם שבאו אחרי המחבלים ועשו חלק מהזוועות, חלק ממעשי האונס, חלק ממעשי הטבח, חלק מהרשעות שבאה שם לידי ביטוי. זה נעשה אם לא על ידי הנוח'בות אז על ידי ההמון שבא פשוט על מנת להרוג, לטבוח, לאנוס ולבזוז. שעות ארוכות, וזו תקלה נוספת ונוראית, אנשים התחננו על חייהם. הם היו סגורים בממ"ד. חלק מהם נרצחו כי צה"ל לא הגיע אליהם מספיק מוקדם. חלק נחטפו. במדינת ישראל יש תפיסת ביטחון. אני במקרה עובד על זה עכשיו במסגרת גוף אחר, ולפי תפיסת הביטחון שהייתה קיימת או שקיימת עד היום, ושמר דוד בן גוריון היה זה שהגה אותה, מדובר על כך שישראל מעדיפה להגן על עצמה באמצעות כוח צבאי ולא לנסות ולמנוע

מלחמות באמצעות הסדרים מדיניים. זה קיר הברזל המפורסם של ז'בוטינסקי, שירש אותו אחר כך בן גוריון, ולכן זה לא מפלגתי, זה א-מפלגתי. קיר הברזל זה כוחות צבא שלא יאפשרו לאף אחד להיכנס פנימה ולכבוש חלקים משטח מדינת ישראל. אבל יש עוד דבר. הציונות קבעה, ואנחנו פה מערבבים ציונות וכל מיני דברים נוספים, מגילת העצמאות, הציונות קבעה שמדינת ישראל צריכה לשמש מקלט, לא רק בית לאומי, לעם היהודי. למרות 76 שנות קיומה של המדינה, ב-7.10 היא כשלה. היא לא היוותה מקלט בטוח ליהודים. נכבשו חלקים מארץ ישראל, ונטבחו על אדמת ארץ ישראל אותם אנשים שהמדינה הייתה צריכה לתת להם מקלט בטוח, ולהוות מקלט בטוח. זה התפרק. בנוסף להיבריס, ליהירות, אנחנו מגלים דברים בסיסיים שאילו הם היו מתרחשים יכול בהחלט להיות שזה היה קורה אבל לא במימדים המפלצתיים האלה. כמו למשל למה לא כל הטנקים היו מאוישים, למה לא כל המוצבים היו מאוישים. אם אני מבין נכון, היו שם שני גדודים מוקטנים של גולני, ועוד שני גדודים מוקטנים של השיריון, טנקים.

טנק היה אחד. אחד מוקטן.

איל בן ראובן:

יכול להיות שרק שלושה, אני מבין, מתוך הללו השתתפו בלחימה, ואחד מהם היה נכה, הטנק, זה שהעלו אותו לאחר מכן באש. על כל פנים, צריך את כל הדברים האלה לבדוק. מכיוון שאנחנו יודעים ואותנו לימדו שכאשר מדובר על היערכות להגנה ועל קרב הגנה, אז יש גם עומק. דיברנו על זה קודם. כך שאפשר יהיה ללכת אחורה ולעשות התקפות נגד מקבילות. ויש מוצבים שלא עוזבים אותם, נלחמים בהם עד הסוף. ולצערי הרב, בחלק מהמקומות, בגלל שסמכו יתר המידה על הטכנולוגיה, דוגמה רואה-יורה, הטכנולוגיה הכזיבה. למה היא הכזיבה? מתקן

העד:

שעולה הרבה מאוד כסף, הרואה-יורה הזה, נפל שדוד בידי איזה מל"ט או מזל"ט

קטן.

שלמה אהרונישקי: רחפן עם רימון.

רחפן עם רימון שזרק את הרימון במקום של בור התקשורת, שמאפשר להפעיל

העד:

את כל המצלמות הללו, בלי גיבוי. כל דבר כזה חייב שיהיה לו גיבוי באנשים. ולא

היה גיבוי. אבל אלה מסוג הדברים שאני גולש אליהם, אבל לא אלה הדברים שאני

ביקשתי להשמיע. השורה התחתונה עד עכשיו - אסור בשום פנים ואופן לעבור

לסדר היום, וחייבים לבדוק את הכשלים כולם, ממה הם בנויים. וכנראה שמדובר

על אנשים מצוינים שכשלו לא רק באותו יום, אלא גם קודמיהם כשלו כאשר הם

היו בתפקידים הללו, מכיוון שאם לפני חודשיים וחצי או ארבעה חודשים התחלף

אלוף פיקוד הדרום, אז אני מניח שדבר לא השתנה בין מה שהאלוף הקודם ראה

לבין מה שהאלוף הזה הספיק לראות בחודשיים וחצי או בארבעה חודשים. אבל

יש כאן גם דבר נוסף. הדבר הנוסף, שלדעתי יהיה צריך לבדוק אותו, זו אותה

קונספציה מפורסמת, כאשר הקונספציה הזאת אכלה בנו גם במלחמת יום

הכיפורים. אהרונישקי, אתה היית במלחמת יום הכיפורים. גם אני הייתי. הייתי

סמג"ד בסיני של גדוד טנקים. הבנו שפרצה מלחמה כאשר מטוסים מצרים תקפו

אותנו. לא הייתה התרעה, למרות שדיברו על זה שיכול להיות שתהיה התקפה

מצרית-סורית על מדינת ישראל. אבל קיסינג'ר בשטח. 14:00 אחר הצהריים,

בגובה נמוך, האמינו לי, ראינו את הפרצופים של הטייסים המצרים עוברים מעל

הגדוד, עושים יעף אחד, 11 הרוגים בשנייה הראשונה לנו, ועוד 21 פצועים. ככה

יצאנו למלחמה. ולאחר מכאן נסענו על שרשראות את כל ה-40-50 קילומטר עד

לתעלת סואץ, אליה הגענו ביום שבת בלילה. אז הקונספציה. אז הייתה קונספציה

שבלי טילי קרקע-אוויר ובלי סיוע רוסי מסיבי ובלי שמצרים תשתתף יחד עם סוריה לא יצאו למלחמה. בסופו של דבר לא חיכו לטילים, יצאו למלחמה. אבל היום הקונספציה הרבה יותר חדה וברורה. יש לך קונספציה מדינית שמוביל אותה ביבי, ויש לך קונספציה צבאית שהובילו אותה ראשי הצבא - הרמטכ"ל, ראש אמ"ן, ראש אגף המבצעים וכיוצא באלה. הקונספציה של ביבי זה לחזק את החמאס, להחליש את הרשות הפלסטינית. למה? לכולם זה כבר ידוע. כי אם החמאס חזק, אז אין סכנה שהוא יסכים לדבר איתנו על מדינה פלסטינית. והרי צריך לעשות הכול, לפי הקונספציה, כדי למנוע מדינה פלסטינית. ולכן, אם אנחנו נחזק את החמאס ונחליש את הרש"פ, שמוכנה לדבר על מדינה פלסטינית, לא תהיה מדינה פלסטינית. זה לא ירצה לדבר איתנו, וזה לא מספיק חזק כדי לדבר איתנו. זו קונספציה אחת. הקונספציה הזאת כמובן נוזלת כלפי מטה. זה לא שראש הממשלה שומר אותה לעצמו, אלא אני יודע איך מתנהלים דיונים אצל ראשי ממשלה, ותכף אדבר גם על העניין הזה. והדבר השני זה הקונספציה הצבאית - חמאס מורתע. חמאס מורתע דרך הערכת מודיעין, וחמאס מורתע כי זה נוח להתאהב בסוג הזה של הסיטואציה, עד כדי כך שבשני המבצעים האחרונים שצה"ל עשה ברצועת עזה, באחד אני בטוח ובשני לא כל כך, אנחנו לחמנו בכלל נגד הג'יהאד ולא נגד החמאס, ואמרנו לעצמנו "חמאס פוחד, לכן הוא לא משתתף", אבל החמאס עשה את זה כדי לעזור לנו לשכנע את עצמנו שהוא פוחד. הוא רצה שנחשוב שהוא פוחד. לכן הוא עשה את התרגיל הזה, שלח את הג'יהאד האיסלמי הפלסטיני והשאיר את החמאס יושב על הגדר, עד שחטפנו את המכה. היו התרעות, לפי מה שאני קורא. עכשיו, לפי מה שמקובל, המשימה העיקרית של אמ"ן זה לתת התרעה מינימלית ובזמן למלחמה. אני כבר איזה 16

שנה לא בתוך המערכות השונות, אז אני לא יודע, מישהו אמר לי שזה שונה או השתנה, או דיברו שזה ישתנה. כל עוד אני זוכר את עצמי בתפקידים השונים שלי, זה התפקיד של אמ"ן. כשאורי שגיא היה ראש אמ"ן הוא בא לרבין, ואני הייתי מזכיר צבאי וישבתי בחדר, ואמר לו "אני מבקש שאתה, ראש הממשלה ושר הביטחון, תגדיר את אמ"ן כמעריך המודיעיני הלאומי". אמר לו רבין לא. אמר לו רבין "גם בקדנציה הקודמת, 74-77, בא אז ראש אמ"ן וביקש, וקיבל את אותה תשובה". וכששאל אותו אורי שגיא למה, אז מי כן, הוא אמר לו תשמע, בסופו של דבר המעריך המודיעיני הלאומי זה אני, ראש הממשלה. למה? מכיוון שיש דברים שראש אמ"ן לא יודע ושאני עושה, אוסלו למשל. אם ראש אמ"ן לא יודע שמה שהוא רואה עכשיו קורה אצל המצרים זה תגובה למה שאני אמרתי להם או עשיתי איתם, ואתה ראש אמ"ן לא יודע, חסר לך חלק מהפאזל. אתה לא יודע הכול, אני לא מספר לך הכול, ואני ראש הממשלה גם לא מספר לך הכול.

אתה יכול להגיד אל מול האמירה הזו, שראש הממשלה הוא המעריך הלאומי, מהתקופה שאתה היית בתוך המערכות כל אותן השנים, מה אפשר לראש הממשלה להיות המעריך הלאומי מעבר לאמירה?

יהודית גריסרו:

ראשית, כל יום, ללא יוצא מן הכלל, הוא קרא הררי חומר מודיעיני. חומר מודיעיני כולל את המקורות שהוא קיבל. על חלק מהדוחות הוא שאל שאלות, בכתב יד, שאני הייתי צריך לרוץ אחרי זה ולהביא את התשובות מהמומחים. בנוסף לזה, הציגו לו את הערכות המודיעין ואת הערכות המצב השנתיות והחמש-שנתיות, והוא גילה בזה כמובן עניין רב. בנוסף לזה, הוא היה ידען גדול. רבין, למרות שהיה "רק" בוגר בית הספר החקלאי כדורי, ולא הייתה לו השכלה אקדמית, זכר דברים, היה לו זיכרון פנומנלי. הוא ידע להפריד בין עיקר לתפל, הוא ידע לשאול

העד:

את השאלות. כל סוף שבוע היה מה שנקרא מבצעים וגיחות, אז עוד פעם עוסקים בנושא של המודיעין, ועוד פעם הוא שואל שאלות. כשהיו מבצעים הוא היה יורד עד רמת הבורג, עד רמת הענף של השיח, בלי לאבד את התמונה הכוללת, ואמר "אני מאשר, תדאגו בבקשה שכולם יחזרו הביתה בשלום". זה לא תמיד קרה, לצערי. לא תמיד הצלחנו להחזיר את כולם הביתה בשלום. אלה הדברים העיקריים שאפשרו לו לעשות את זה.

יהודית גריסרו: וממיטב הבנתך, אתה קורא גם מהשנים שהיית וגם השנים אחרי כן שהתעניינת, יש משהו שהתקלקל בדרך, שפגם ביכולת של ראשי מדינה להיות מעריכים אפקטיביים?

העד: קודם כל, העובדה היא שכן. בשורה התחתונה, כן, זה פגע. אני לא הייתי שם. אבל מערכת היחסים, כפי שאני רואה אותה היום, בין ראש הממשלה לבין הדרג הצבאי העליון זה שערורייה ממדרגה ראשונה. ככה אי אפשר לנהל מדינה. אין שם דו-שיח אמיתי. כל אחד מסתיר מהשני איזה משהו. וזו אחריות ראש הממשלה, שהוא הגורם העליון במדינה, להפסיק את התופעה הזאת. הוא יוצא בפומבי נגד שר הביטחון שלו. אני הייתי המזכיר הצבאי של רבין פעמיים, פעם כשהוא היה שר ביטחון, ופעם כשהוא היה ראש ממשלה ושר ביטחון. כשהרנס היה שר הביטחון, הייתי המזכיר הצבאי שלו. וכשפרס היה קצת זמן שר הביטחון אחרי הרצח של רבין, הייתי גם המזכיר הצבאי שלו, והייתי אצל ביבי ראש מוסד. אז אני מכיר קצת את הפעילות בין הדרג המדיני לדרג הביטחוני. רבין נתן תמיד גב לדרג הביטחוני. כשנחשון וקסמן נרצח על ידי המחבלים, רבין יצא אל קדמת הבמה, כשהוד ברק שהיה רמטכ"ל והיה בשטח יחד עם ראש שב"כ ואחרים רצה לקום ולהגיד "תראו, זה מה שקרה", אז רבין אמר "אני אישרתי, אני

אסביר". הוא לא ברח בחיים מאחריות. לא יכול להיות מצב שראש ממשלה בורח מאחריות ושתהיה תחושת שותפות בינו לבין אלה שמתחתיו. הוא גם בכל הזדמנות מכה בהם, והוא חוכך ידיים בהנאה כששרים תוקפים אותם, וזה יוצא הרי החוצה. עכשיו, אם זה יוצא החוצה, זה לא יוצא החוצה על ידי הנתקף, הרמטכ"ל נניח, זה בטח יוצא החוצה על ידי השרים. אז לשרים לא עושים פוליגרף, אבל אולי הגיע הזמן שיעשו להם פוליגרף. הדבר הנוסף זה המל"ל. רבין לא רצה את המל"ל. יכול להיות שזה טוב, יכול להיות שזה רע, יכול להיות שהמל"ל היום מוסיף או גורע, אבל בזמנו חוקק חוק בכנסת, בניגוד לדעתו של רבין, שיוקם מטה לביטחון לאומי, עשרה איש. מטה, לא מועצה. היום הם מונים איזה 300 איש, אני חושב, המועצה לביטחון לאומי. והגישה של רבין הייתה אם אני צריך לקבל משהו שהוא אינטרדיסציפלינרי, חוות דעת או משהו, אני לוקח את הגוף, שממילא קיים, מוסד, שב"כ, אמ"ן, אג"ת, אגף אפסנאות, אני לא יודע מי, מטיל עליו, כי הוא הכי קרוב לנושא, את העבודה, ומכפיף נציגים מכל הגופים האחרים אליו. אני לא בונה עכשיו גוף שיחצוץ ביני לבין הצבא, או ביני לבין הגורמים האחרים, המשטרה וכיוצא באלה.

שלמה אהרונישקי: מה אתה חושב? צריך את המל"ל או לא?

העד: אני חושב שאולי בתצורה אחרת צריך אותו, אבל לא בתצורה הזאת. עוד פעם, אני גם לא יודע מה בדיוק הוא מצליח לשווק, ואם מה שהוא עושה- על זה אני אספר סיפור. Out of the blue, הציאו לי להיות מזכיר צבאי של מנדס. הנספח הצבאי מארה"ב המליץ עליי, אני הייתי בכלל ראש מו"ט(?). השיעור הראשון שלמדתי זה שאני פותח את הרדיו ואני שומע משהו שאתמול היה בדיון אצל שר הביטחון, סודי, יוצא לאוויר העולם. אני עוד הייתי תמים אז. אמרתי איך זה יכול

להיות, זה בלתי מתקבל על הדעת וכו'. ולאט לאט זה גם הלך ונרגע. אבל יש יותר מדי מקרים שבהם אם לא מתקשים שייאמר הכול, והאיש צריך לדעת לשאול את השאלות המתאימות גם ולא רק תגיד לי מה באופן כללי. אם למשל אהרנס לא היה מתקש, בניגוד לעמדת הצבא, לא היה מפח"ש. הוא אמר למוישה וחצי "אתה רמטכ"ל בתנאי שאתה בונה את המפח"ש". לא היה מפח"ש, ולא הייתה זרוע היבשה, שהיום ברור לגמרי שבכלל אי אפשר להסתדר בלעדיהם. ועוד כל מיני דברים כאלה שמחייבים דו-שיח, שלמה. זה חייב דו-שיח, וזה חייב להיות פתוח. וכפי שהדברים נראים היום, זה בדיוק הפוך. יהודית, רצית לשאול משהו.

יהודית גריסרו: כן. לו עכשיו אנחנו בתהליך של בנייה, מהו לדעתך הערך המוסף המרכזי של גוף כמו המל"ל?

העד: הערך המוסף המרכזי זה המטה של ראש הממשלה שהתפקיד שלו הוא התפקיד הבא - הוא לא צריך למשל לכתוב בעצמו את הערכת המודיעין השנתית. הוא לא צריך לכתוב בעצמו את הערכת המצב השנתית הרגילה. מי שצריך לעשות את זה זה הגופים הרלוונטיים, כי הם יודעים הרבה יותר טוב ממנו. מה הוא כן צריך לעשות? הוא צריך לעשות בעיקר שני דברים - אחד, מוסד, שב"כ, אמ"ן, יש להם מערכות מודיעין שונות, אתה בתור ראש המל"ל צריך להסביר לראש הממשלה למה, ממה נובעים השינויים. לא צריך להגיד אני בעד זה או זה, אתה לא יודע ואין לך יכולת, אבל למה אמ"ן מציג אחרת את מה שקורה ברמאללה נניח, והמוסד מציג אחרת את מה שקורה במקום אחר. תסביר את זה, זה התפקיד שלך. זה מחייב אותך לקרוא להם, להעמיק בהערכות שלהם וכו'. זה דבר אחד. הדבר השני שאני חושב שהוא צריך לעשות זה פעם כשהוא מקבל את המערכת

המודיעין המוגמרת ואת הערכת המצב המוגמרת, הוא צריך להוסיף את כל המרכיבים שהם לא צבאיים ולא ביטחוניים לתמונת המצב ולקרוא לזה הערכת מצב לאומית. דבר כזה אני לא יודע אם קיים. זאת אומרת, חינוך, תשתיות, מים, תיירות, הכול, כמו שהאמריקאים עושים הערכת מצב לאומית שנתית. הנדבך של המל"ל זה על הבסיס של אחרים שעשו את מה שהם עשו, להציג הערכת מצב כוללת רחבה עם כל המרכיבים הנוספים, כי הוא צריך לעשות את זה. דוגמה לאוזלת היד של הממשלה זה שפרץ ה-7.10 ושום משרד ממשלתי לא היה מוכן לטפל בבעיות. אף משרד ממשלתי. היו כאלה שהתאוששו יותר מהר, וכאלה שהתאוששו פחות, אבל כשבאת לבקש ממנכ"ל המשרדים את תכנית עבודת המשרד בחירום, קיבלת דף ריק. זה מה שקיבלת.

שלמה אהרונישקי: כי לא הייתה תכנית לאומית להתמודד עם זה. השאלה מי אחראי שתהיה תכנית לאומית.

העד: היום לדעתי זה המל"ל. בעבר זה היה מנכ"ל משרד ראש הממשלה, שריכז את המנכ"לים של המשרדים השונים. אבל היום כשיש מל"ל, אז המל"ל יכול לעשות את זה. מה עוד אני יכול להוסיף? אולי תשאלו שאלות, את השאלות בפתחה שכחתי.

שלמה אהרונישקי: אני רוצה לשאול מתוך היכרותך רבת השנים מה יחסי הגומלין בין צבא לממשלה. יש לנו אמירה שאומרת שיש לנו צבא שיש לו מדינה, במקום הפוך. איך זה מתנהל?

העד: אני ראיתי בשתי סיטואציות, טובה ורעה. רבין הוא דוגמה לסיטואציה טובה. קודם כל הוא היה מוערך מהשנייה הראשונה שהוא התיישב על הכיסא, חלקו לו כבוד. ראית שיש כבוד, מעריכים אותו. לא בודקים אותו כמו שבדקו את אהרנס, עד

שהוא הצליח להיות אותוריטה. רבין היה אותוריטה עוד לפני שהוא הגיע. וכל הרמטכ"לים, היו ויכוחים וסכסוכים, לא אזכיר שמות, בין שרי ביטחון לראשי ממשלה. אצל רבין לא היה. מדוע לא היה? כי כולם ידעו שהוא האותוריטה הכי גבוהה, והוא יודע לא פחות מהרמטכ"ל ומהאחרים, והוא גם בקי וגם זוכר, והוא גם לוקח אחריות. אני לא זוכר מקרים כאלה נוראיים שתוקפים את הצבא, שמשמיצים את הצבא, שמשמיצים את הרמטכ"ל. בוודאות הרמטכ"ל כשל. הוא עדיין רמטכ"ל? הוא עוד לא התפטר? מה זה ההשתוללות הזאת? התחושה שלי שזה מתוזמר מלמעלה על ידי נתניהו, אחרת לא היה נותן לזה לקרות. וההשתלחויות האלה מגעילות, שפוגעות בתדמית של הרמטכ"ל בעיני החיילים, ולכן פוגעות בצבא, ובתדמית של הצבא בעיני כל האחרים. יש פה השתלחות שחייבת להיפסק. אתה ראש ממשלה, נדמה לך ששר הביטחון אמר משהו שהוא מעין ביקורת עליך, קרא לו, תברר איתו את העניין. אל תוציא הודעה של אחד הדוברים שלך ישר ותלבה יותר את האש, ותגביר יותר את הלהבות. להפך, תסגור את זה. תן להם תחושה שאתה סומך עליהם. התחושה שלהם היום, מכיוון שהוא חושש שיפילו עליו את כל התיק, נתניהו, וצריך להפיל עליו את כל התיק, אז הוא ממזער את הצבא, הופך את הצבא לכדור משחק בידי הפוליטיקאים ככה שיהיה אחר כך הרבה יותר קל להגיד "הצבא אשם". כי התדמית שלו מתכרסמת בעיני הציבור. זה לא יכול להימשך ככה. זה גם לא יכול להימשך שהוא עושה כל מיני דברים בלי לעדכן את האנשים הרלוונטיים. סיפרתי על אוסלו שרבין לא עדכן אף אחד, רבין ופרס לא עדכנו אף אחד. אבל זה לא אותו דבר כמו לבנות משהו מאחורי הגב של מישהו כשאתה פתאום מגלה שמתפקד איזשהו דבר שאתה לא יודע מאיפה הוא בא ומאיפה הוא קם. ובכלל, איך אני רואה שהמצב הזה

מידרדר? פקידים שכל מה שמעניין אותם זה לשרת את אדונם מתחילים להשתלח גם כן בצבא. פקידים משתלחים בצבא, בשב"כ, במוסד. את המערכת הזאת חייבים לתקן מלמטה.

דני, דיברת קודם על הכישלון של צה"ל ב-7.10. דיברת על ההתאוששות של צה"ל. צה"ל נלחם 11 חודש. לא מכריע, לא בעזה ולא נדבר על מה קורה בצפון. הוא עושה עבודה, אבל... איפה אתה רואה את נקודות החולשה בצה"ל קודם כל מבחינת בניין הכוח, מבחינת התאמתו למציאות של מערכה, יש שבע-שמונה זירות, ויש שרים שדאגו גם להכניס את ירדן לתוך המערכה ועוד ועוד. איפה אתה רואה את נקודות החולשה בבניין הכוח קודם כל של צה"ל, ומילה לגבי הדרג המדיני בעניין הזה, לגבי ההתאמה של הדרג המדיני. הרי בדרג מדיני יש גם אחריות על בניין הכוח של הצבא. הוא זה שצריך להיות אחראי לזה שהצבא מוכן להתמודד עם המציאות.

איל בן ראובן:

נקודה ראשונה זה הזנחת צבא המילואים של היבשה. נכון, נכנסו אחרי זה למערכה ולאט לאט הם למדו, אבל הם למדו תוך כדי לחימה ואיבדו גם אנשים. המצב של צבא היבשה היה כזה שהיה טעון תיקון מיידי, וזה לא קרה מכיוון שלא נתנו בו אמון. זו הסיבה והמסובב. לא נתנו אמון בצבא היבשה, אז לא השקיעו בו, הוא לא התאמן, הוא הוזנח, הוא הגיע לא מוכן למלחמה. ויש עוד סיפורים שיסופרו על זה שהגיעו למחסני החירום ולא מצאו שם בדיוק את כל מה שצריך היה להימצא. זה דבר אחד. הדבר השני זה הישג שהגיע, הישג גדול לדעתי, אחרי זמן ארוך, וזו הלחימה במנהרות. כשצה"ל יצא למבצע הזה, ההנחה הרווחת הייתה לא נכנסים למנהרות. מוצאים פיר, זורקים איזה חומר נפץ או משהו כזה, וממשיכים הלאה. לאט לאט הרמטכ"ל והאחרים אזרו אומץ. זו הייתה אחת

העד:

ההחלטות הקשות, אבל גם הנכונות, להגיד אנחנו ממשיכים את המלחמה לא רק מעל פני הקרקע, אלא גם מתחת לפני הקרקע. תרגולות לפי דעתי פותחו תוך כדי המלחמה. יהלום ידעו איך לחקור מנהרה, אבל לא מנהרה של קילומטרים רבים. וזה שצץ כל פעם איזה מחבל עם צק מתוך פיר, וחושף רק את החלק הזה של הגוף שלו ויורה בטנק מרכבה או בנמ"ר או נמ"ר, וחוזר חזרה. זה הישג גדול, ואת זה אני שומע גם מומחי צבא מכל מיני מקומות בעולם, שאומרים אתם לא יודעים עד כמה הצלחתם במלחמה במנהרות, כי את המנהרות האלה הצבא האמריקאי זוכר עוד מווייטנאם. אנחנו נמצא אותן, אבל כנראה בריבית דריבית בלבנון, את המנהרות האלה, שחפורות לאורך ולרוחב. אני מקווה שהמודיעין יודע. צריך להגדיל את הסד"כ, סד"כ היבשה. אנחנו נמצאים במצב שאנחנו באמת מול כל הזירות האפשריות. דרך אגב, לא היינו צריכים לקבל את זה בהפתעה. אנחנו מכירים את האסטרטגיה האיראנית שאומרת באמצעות הפרוקסי אנחנו נבנה טבעת אש מסביב לישראל, נכניס אותה למלחמת התשה, ולאט לאט היא תקרוס אל תוך עצמה. ולכן הם בנו, שימו לב, ישראל מוקפת כולה, חוץ מהים התיכון, בצבאות טרור. חיזבאללה, המיליציות השיעיות, כולל בעיראק, יהודה ושומרון עם התאים, גם של החיזבאללה וגם של החמאס, החמאס בדרום. אתה מסתכל על זה, תוסיף את החות"ים שיורים מרחוק ואת האיראנים, שפעם ראשונה בתולדות המלחמות ירו בכלל לעבר מדינת ישראל. גם לא משטח איראן, זאת אומרת הם ירו הפעם משטח איראן, בפעם הראשונה, אבל גם אם הם היו יורים לא משטח איראן זו הייתה פעם ראשונה שהם תוקפים את ישראל. אנחנו חייבים להתמקד לדעתי באמצעים ובטכנולוגיה הרבה יותר זולה כדי להיות מסוגלים להתמודד עם המוני הכטב"מים והרחפנים, עד כדי רוויה, שיש לאויב. אפשר להניח שברגע

שתותח הלייזר יהיה מוכן זה יקל מאוד על ההתמודדות עם הרבה מאוד גופים שטסים במקביל ותוקפים במקביל בצורה של נחילים. הבעיות העיקריות אבל, איל, הן דווקא בנושאים המדיניים. אין אסטרטגיה. חברה, אין אסטרטגיה. אין אסטרטגיה צבאית ואין אסטרטגיה מדינית. ובעצם הדבר הכי גרוע זה שאין אסטרטגיה מדינית. אם אתה לא יודע את המטרה המדינית, אתה לא יודע לגזור את המטרות הצבאיות, ואתה אז מתנהג כמו שאתה מתנהג היום. יש היום אוגדה ברצועת עזה או משהו כזה, אז הם מסתובבים. הם מגיעים עוד פעם לחיאן יונס, ומגיעים עוד פעם לרפיח. זה לא יביא לשום הישג משמעותי. זה בדיוק מה שאומרים יש לנו הרבה מאוד הישגים טקטיים, אין לנו הישג אסטרטגי. זה לא מצטבר עד כדי הישג אסטרטגי. זה יימשך ככה. לכן צריך לשבת ולחשוב מה צריכה להיות האסטרטגיה. לדוגמה, מה אנחנו רוצים שיהיה ברצועת עזה אחרי שאנחנו נעזוב. אנחנו לא רוצים שהחמאס ישלוט. אם החמאס לא שולט, ואם אנחנו צה"ל או המינהל האזרחי לא שולט שליטה אזרחית, כי שליטה צבאית אומר ראש הממשלה לאורך הגבול עם רצועת עזה אנחנו נשלוט צבאית, ואפילו יהיה באפר של קילומטר וחצי.

פרימטר מה שנקרא.

איל בן ראובן:

העד:
בדיוק, את הפרימטר, של 1.5 קילומטר, שלא בטוח שיאשרו לנו אותו, דרך אגב, המדינות. אבל כדי שאפשר יהיה להתחיל להתעסק עם זה צריך להסכים שתהיה מעורבות גם של הפלסטינים. אחרת אף מדינה ערבית לא תהיה מוכנה להיות חברה בקואליציה הזאת שאנחנו מדברים עליה, שזה אולי התוצר העיקרי של היום למחרת, לבנות קואליציה בראשות ארה"ב, בהשתתפות המדינות המתונות הערביות - מצרים, ירדן וכו', והקואליציה הזאת אנחנו היום זקוקים לה כמו אוויר

לנשימה. כי בלי הקואליציה הזאת אני רואה את השלום בינינו לבין מצרים נפגע, ואת השלום בינינו לבין ירדן נפגע. אלה שני הישגים פנטסטיים, שאם חלילה אנחנו נאבד אותם, אז הרבה מאוד מהדברים שעשינו היו לשווא. אז אני אומר קואליציה שזה חלק מזה, כולל ישראל כמובן, ולא חייבים לסכם עכשיו על הקמת מדינה פלסטינית. אתם יודעים מה? אפשר לעשות את זה מעומעם, להגיד עם התוויית כיוון שיביא בעוד זמן להפרדות בין הישראלים לבין הפלסטינים. אתה לא אומר מדינה פלסטינית, אתה אומר הפרדות. כל מי שיש לו ראש בין הכתפיים מבין בדיוק במה דברים אמורים. אממה? זה לא ישביע את הארי, את הקיצוניים. את סמוטריץ' ואת בן גביר. והם דוחפים אותנו למלחמת גוג ומגוג. מכיוון שמי שקרא את הספרון של סמוטריץ', ההכרעה, מבין בדיוק במה הדברים אמורים. צריך להגיע לפי התפיסה הזאת למצב שלא רק שאנחנו מקבלים את הנחלה שנקראת יהודה ושומרון, אלא מוצאים גם את הדרך להעיף את הפלסטינים משם ולשלוט בכל השטח מהים עד לירדן, מהים עד לנהר, אבל הפעם המשיחיים ולא הטורויסטיים מהים עד הנהר. ולכן לדעתי הדבר הטוב ביותר שצריך היום ואפשר היום לעשות זה להביא להפסקת הלחימה ברצועת עזה תמורת שחרור החטופים, שגם ככה הם הולכים וכלים, וזה דבר נורא ואיום, וזה יפגע בנו מאוד כמדינה שחרטה תמיד על דגלה את הסולידריות, את הערבות ההדדית ואת המקלט ליהודים וכיוצא באלה. זה יביא קרוב לוודאי להפסקת האלימות הקשה לאורך גבול לבנון, יאפשר לנו לרכז עוד יותר כוחות ביהודה ושומרון, כי שם אסור בשום פנים ואופן שזה יהפוך להיות כמו שזה היה באינתיפאדה השנייה, מוקד למכונות תופת שהתפוצצו גם בערי הגדה, אבל גם בתוך ישראל. גם מכונות תופת וגם מטעני תופת של מתאבדים. לחזק את צה"ל, להכניס אותו לשגרת אימונים רצינית, וביום

שבו אנחנו נגיע למסקנה שאנחנו מוכנים להיכנס לעימות עם חיזבאללה, נעשה את זה וכדאי שנעשה את זה בהפתעה. אם לא תהיה ברירה, צה"ל יצטרך לעשות את זה היום. אם נניח הדברים ילכו ויחריפו, יהיו יותר ויותר חמורים, בליט ברירה צה"ל יצטרך לעשות את זה היום, וילמד תוך כדי מלחמה.

שלמה אהרונישקי: מה אתה אומר על ההחלטה לפנות את הצפון? אתה חושב שזאת החלטה נכונה, לא נכונה?

העד: אני חושבת שזאת דילמה נוראה. יש יתרונות וחסרונות בכל אפשרות. לדעתי, אם קברניטי המדינה היו יודעים שזה ייקח 11 חודש, ולא יהיה לאן לחזור, אז הם כנראה היו מפנים רק את היישובים צמודי הגדר. רק אותם. יש לנו ניסיון מן העבר שמלמד אותנו שהחיזבאללה לא נוהג לירות על מקומות יישוב, אלא אם כן (?), וזה מה שהוא עושה בעצם, למעט כטב"מים שפה ושם לא מתנהגים על פי המדיניות הזאת. ולכן לדעתי צריך היה לפנות רק את מה שנקרא אחד עד ארבע, יישובים צמודי גדר 1-4 קילומטר. תמיד אפשר היה גם להביא לזה שנפנה את האחרים אם היינו מגיעים למסקנה שההחלטה שלנו הייתה טעות.

יהודית גריסרו: תודה רבה.

העד: תודה לכם. ובהצלחה, חבריה. אתם עושים עבודה סופר חשובה. אני מקווה מאוד שהעבודה הזאת בין היתר תביא לזה שתקום ועדת חקירה ממלכתית.

איל בן ראובן: אחת מהמשימות החשובות ברמה הלאומית.

רפי בן שטרית: זאת כוונתנו.

העד יוצא מן האולם.

נכנס העד ד"ר יובל הרפז.

ורדה אלשיך: שלום, ברוך הבא. אנחנו שמחים שבאת, ואנחנו מצפים ומייחלים לשמוע ממך את

מה שאתה יכול להשכיל אותנו בנושא שבו אתה מתמחה, או מומחה כבר.

העד: אני חוקר מוח. שלום לכולם, אני ד"ר יובל הרפז, דוקטור לפסיכולוגיה. הדוקטורט

שלי לא קשור ישירות לחומרים האלה, אני אומר את זה כגילוי נאות. כחלק

מהעיסוקים שלי שמחוץ לשעות העבודה התחלתי לנתח נתונים בתקופת הקורונה.

באופן כללי, אני אוסף נתונים קיימים שגלויים לציבור, ומשקף אותם ומנגיש אותם

לציבור. עושה גרפים, מציץ בטוויטר. זה סוג של תחביב אפשר להגיד. יצא ככה

שהכשהתחילה המלחמה התחלתי לאסוף את הנתונים כדי להבין מה קורה,

והתחלתי להנגיש אותם כמו שאני רגיל. כבר היה לי מאגר מידע לגבי כל רעידות

האדמה בישראל.

איל בן ראובן: מתי רעידת האדמה הבאה?

ורדה אלשיך: אתה לא נביא, נכון?

העד: לא, לא. אני טוב בלהגיד מה קרה.

שלמה אהרונישקי: אלה נתונים מחומר גלוי רק?

העד: בעיקרון כן. אני אוסף קצת על התהליך שעברנו פה. פה אתם רואים אותי, את

שגיא אור שהצטרף אליי ואת קרן ילין מור. אנחנו עובדים בשיתוף פעולה עם עוד

צוותים, זה נהיה ממש מפעל כזה שאנשים עובדים כל הזמן ונותנים מהזמן שלהם

כדי שיהיו נתונים מסודרים ומונגשים במה שקשור ל-7.10 וגם למלחמה. אנחנו

נדבר על הצוות שאוסף את הנתונים, איך אנחנו בונים טכנית את המאגר, איפה

זה נמצא ואפשר לראות את הנתונים, ואיך אנחנו מתקפים את הנתונים, יודעים

שהם נכונים, ואחר כך נגיע גם לנתונים עצמם ונראה כמה בדיוק נרצחו, כמה

חיילים נפלו. נעשה סקירה זריזה, כי אפשר שעות לשבת על הנתונים. כל אחד עם השאלה המחקרית שלו. המאגר הזה קיים ומשתמשים בזה, בין אם מחדשות 12, חדשות 13, ועכשיו ראיתם את התחקיר שהיה על הנובה, הם התכתבו איתי קצת ונתתי נתונים שנכנסו. זה מאגר פעיל, אנשים משתמשים בזה. אני מאחורי הקלעים.

איל בן ראובן: מה רמת הסמך שאתה יכול להגיד לנו לגבי הנתונים? אני שואל כי עולות כל הזמן אמירות שיש עוד דברים שלא הגיעו בהם לפרט האחרון וכו'. מה אתה יכול מבחינת רמת הסמך, האם זה נתונים מוחלטים להערכתך?

העד: בהינתן שאני כל יום מתקן משהו, זה לא מוחלט. לתקן זה להזיז תאריך של מישהו שנפל ב-10.10 ולא ב-9.10. מבחינתי הטבח זה מה-7.10, אז זה ירד מ-1204 נטבחים ל-1203, אז אפשר להחשיב את זה כחלק מהמלחמה ולא מהטבח. דברים זזים. בוא נגיד ככה, המשפחות שאיבדו את היקירים שלהם לא יושבות בשקט. הדברים פתוחים וגלויים בתקשורת, ואין הרבה נעלמים. איפה שיש נעלמים זה עובדים זרים, ועכשיו לך תדע מי היה ואיפה. גם אנשים לא תמיד מכירים אותם. אפילו עובד תאילנדי בקיבוץ, לא יודעים מי זה. יש כמה נקודות חולשה שהמספרים יכולים להשתנות. הייתי אומר שהנעלם הגדול כמובן זה מה קורה עם החטופים. עד שלא יחזרו הביתה בשלום לא נדע כמה באמת נרצחו כתוצאה מאותה מתקפה.

איל בן ראובן: ברור.
העד: אני שם את כל הדברים שלי באתר שנקרא github, זה משהו של מתכנתים שמאפשר לשמור גרסאות, וזה גם מאפשר לי לעשות גרפים. כל הדאטה שלי שם, מזה התחלתי. שגיא אור, שהצטרף אליי, הוא עובד בתקשורת, בשיווק. כיום גר

בחול"ל, אבל באיזשהו שלב פשוט שאל אם הוא יכול לעזור, פנה אליי בטוויטר. הוא עושה המון עבודה. זאת אומרת, אני מקים את המפה, יוצר פיזית, מזין את הנתונים, רושם קוד שעובר ואוסף דברים. הוא אחר כך מתקשר למשפחות ובדק אם זה באמת קרה כמו שאנחנו חושבים. הוא ממש נמצא בשטח, לא פיזית, אבל מגיע לאנשים ומאמת דברים, מוצא סתירות. בלעדיו הפרויקט היה נראה אחרת לגמרי. באיזשהו שלב הצטרפה ד"ר למשפטים, אצלי היא עוברת על הטבלאות אם השם שפה הוא אותו דבר כמו בביטוח לאומי, פשוט עוברים על הנתונים ובדקים שהכול תקין. היא ביקשה להצטרף ולעזור. יש פה הרבה עבודה שחורה. היא עשתה עבודה מדהימה של לבדוק מי היה קרוב משפחה של מי, כי לא תמיד שם המשפחה אומר לך. פשוט המון גוגל ולבדוק את הנתונים ולהצליב דברים, לבדוק עם עוד גופים שעשו עבודות דומות וכו'. זאת קרן שהצטרפה אלינו יותר מאוחר. למעשה, נדבר עוד מעט על המפה, היא יותר בטבלאות. אני ושגיא עובדים על המיקומים, איפה כל אחד נרצח. לא משנה, יש קצת חלוקה פנימית בתוך הצוות, אבל אנחנו עובדים ביחד בפרויקט הזה. למעשה, מה שאני עושה, המחשב שלי יכול להיות סגור, אבל כבר נתתי הוראה למחשב וירטואלי, באיזושהי שעה נפתח מחשב, מפעיל קוד פייתון, שניגש לאתר צה"ל ובדק אם יש חייל חדש שנפל, המחשב וירטואלי נסגר. ככה יש לי תוכנות שאוספות נתונים מכל מיני מקורות גלויים, אם יש נרצחים אזרחים, יש קוד שאוסף את הכול בצורה אוטומטית ושיטתית. אחר כך אני צריך להפעיל כלים, כי יש סתירות. יש לי את אותו בן אדם בשתי רשימות עם מקום אחר, זה מוציא לי הודעת שגיאה ואני צריך לעבור ולתקן את זה ידנית. אני לא מתכנת, אני פסיכולוג, אבל יש כלים שאני משתמש בהם כדי לבדוק שהקוד שלי תקין, שאין כל מיני טעויות. אני עושה סדרה

של טסטים, וצפות בעיות. אז אחר כך צריכים להסתכל בגוגל, לבדוק מה נכון, הטבלה הזאת או הזאת, מתקנים ידנית ושומרים. יש קוד מחשב שמוודא שהרשימות מסודרות, ואחר כך יש תיקון ידני על מנת לוודא שהכול בסדר, ובנוסף יש כמו שאמרתי המון איסוף של מידע ברשתות החברתיות. אנחנו מחדשים ככה לפעמים לצבא דברים. זאת אומרת, יש איזה רכב ששגיא שם לב שאימא שהיא בעלת הרכב איבדה שם את הילדה שלה, היא ברחה מהמסיבה. הצבא חשב שהרכב הזה שייך למישהו אחר בטעות, זאת אומרת הייתה אי התאמה בין הנתונים שלנו לצבא. בזכות פוסט בפייסבוק הסתבר שאנחנו צדקנו. זה היה הרכב שממנו נחטפה עדן ירושלמי ספציפית. זאת אומרת, אנחנו בבדיקה הזאת ברשתות החברתיות, בודקים את הנתונים באופן פעיל ואוספים כל מה שאנחנו יכולים ופותרים סתירות, אז אנחנו מאפשרים אפילו לנתונים של המדינה להיות מדויקים יותר. יש מקרים שאנחנו לא מוצאים נתונים, ואנחנו פשוט מנסים לפנות למשפחות. לא כל המשפחות מסוגלות לתקשר כתוצאה מהטראומה, אבל אם אנחנו רואים מישהו פעיל בפייסבוק, מארגן דברים לזיכרו של הנרצח, אז אנחנו פונים לבן אדם ומנסים לדבר איתו, לברר את הפרטים, כי בידיים של המשפחות-הם לפעמים דיברו בטלפון עם הבן אדם תוך כדי שזה קרה, הם יודעים שאף אחד אחר לא יודע. אנחנו מנסים גם ככה לסגור את הפינות שנשארו פתוחות. כתוצאה, אנחנו בסופו של דבר משתפים את מי שרוצה לדעת. מדי פעם היה פונה אליי קצין מהצבא שהיה רוצה פרטים, והייתי עוזר לו. זאת אומרת, המידע שלנו אחר כך נפתח לציבור, ואנחנו משתפים. בסוף הבאתי כמה אנקדוטות. אני יכול למצוא משהו שלא מסתדר, מישהי שרשומה שגרה בשדרות, אבל לא מופיע עליה שום דבר באתר של העיר. חופרים, ופתאום מתגלה סיפור שלם. אני לא יכול לחקור

את זה, אז אני שואל איזה עיתונאי אם מעניין אותו לחקור את זה. העבודה שלנו מאפשרת עבודה עיתונאית בשטח. זה עוד אמצעי שלנו לגלות עוד דברים שאנחנו לא מצליחים ככה ממקורות גלויים. באופן כללי, זה איך אנחנו בונים את מאגר המידע שלנו ואיך אנחנו מתקפים אותו ומנסים להשלים את התמונה. הנתונים עצמם נמצאים בטבלה, קודם כל. הנתונים זה טבלה. הטבלה יושבת באתר github שהראיתי לכם לפני זה. זו טבלה של טקסט. אני מציג את זה לנוחות המשתמשים, כי רוב האנשים מעדיפים את זה כמסמך גוגל, שזה גם טבלה, אבל אז אני יכול לצרף גרף בצד שממחיש את הנתונים. אז בעצם לכל טבלה עיקרית, יש קודם טבלה עיקרית עם הכול, נרצחים, חללי צה"ל, כל החטופים, הכול נמצא בטבלה ב-github, ויש קישור לגוגל שאפשר לשתף. זה רכוש הציבור, הדבר הזה. אנחנו אוספים את זה, אבל אנשים יכולים להשתמש. הטבלה הגדולה הזו היא בעצם עבודה שעשתה אינטגרציה, בהתחלה הייתה לי טבלה של חטופים, טבלה של חללי צה"ל, אבל באיזשהו שלב אספתי הכול לטבלה גדולה. זה קרה אחרי שהתחלנו לעבוד מול הספרייה הלאומית. בסוף זה אמור לשבת שם. אני יימאס לי יום אחד, לא יודע מה, זה לא אמור להיות בידיים של איש פרטי. זה אמור להיות בידיים של גוף שמתחזק את הנתונים. כרגע בשלב איסוף הנתונים זה יושב אצלי, אבל בסוף זה יישב בספרייה הלאומית. הם ביקשו להכניס את הכול. אנחנו מעדכנים את זה כל יום, ממשיכים להוסיף לרשימה. אבל יש לי גם טבלאות ייעודיות לחטופים, לחללי צה"ל. זאת אומרת, יש כמה טבלאות שמהן זה יצא. המידע צריך להיות בחפיפה, אז יש לי קוד שבודק שכל הטבלאות מתואמות. יש פה מאגר מידע עם כל מיני פילוחים. בטבלה של החטופים אני יכול לרשום תאריך שחרור, להוסיף שם דברים שאני לא יכול להוסיף בטבלה הכללית. זה רק איך

מאגר המידע בנוי למעשה. פה אנחנו רואים דוגמה של גרף פאי, שמתאר כמה חטופים חיים כיום, כמה נרצחו בשבי.

אתה יכול להגדיל את הגרף? אני לא מצליח לראות. תקריא לנו מה זה כל דבר. אני אעבור על הכול. זה רק להמחיש שיש נתונים כגרף. אחר כך ממש אפשר יהיה לחפור בנתונים עם פירוט. חלק מההנגשה של הנתונים זה מפה. המפה הזו סוכמת כמה אנשים נרצחו בכל מקום. אני רציתי לדעת מה קרה בבארי, נהרגו שם שוטרים, חיילים, כמה אזרחים. המפה הזו מציגה גרף לפי יישוב, שאתה יכול לראות במבט קודם כל את גודל הטראומה, וגם מופיע בטקסט, למשל פסטיבל נובה ככה וככה. יש טקסט שמופיע באמצע המפה למטה, זה מה שקורה במפה כשאתה מרחף מעל נקודה, כל השמות נפתחים לך. אני אתן דוגמה למה זה משמעותי. לפני יום-יומיים צה"ל הודיע על 52 חללים במוצב נחל עוז. אצלנו זה כבר חודשים שם. אתה מרחף, נפתחת לך רשימה של 52 חיילים. לא יודע למה לצבא לקח כל כך הרבה זמן.

איל בן ראובן:

העד:

הצבא לקח את זה ממך, מה זאת אומרת?

רפי בן שטרית:

העד: זאת מפה שיש לה תפקיד להסביר מה קורה. לא ספציפית בן אדם אחד איפה הוא נפל, אבל אתה יכול לחפש בן אדם מסוים, לראות איפה הוא נפל במפה. זאת מפה שמראה את מה שקרה בטבח. זו מפה שאני ושגיא יצרנו. היה דיון מה נחשב הרוגים של ה-7.10, האם ה-8.10 גם נחשב. הרי חיילים נלחמו, עברה שעת חצות, זה לא אומר שהם לא חללים של הטבח הזה. אנחנו שמנו את הגבול ב-9.10, כי אחר כך למיטב ידיעתנו לא נהרגו יותר אנשים על ידי מחבלים שחצו ב-7.10. היו עוד חדירות בזיקים וכל מיני, אבל מבחינתנו זה כבר חלק מהמלחמה.

איל בן ראובן:

ראש הממשלה אמר שזה היה ב-9.10.

שלמה אהרונישקי:

יש לכם מעקב? למשל אחד נפצע ואחרי שבועיים מת.

העד:

כן. למעשה, בוא נגיד ככה, יש לנו שני תהליכים לכל בן אדם במאגר - תאריך האירוע ותאריך המוות. גם החטופים, הם נחטפו בתאריך מסוים, והמוות שלהם יכול להיות חודשים אחר כך. אז אנחנו מציינים את שני התאריכים ושני מיקומים שונים. החטיפה הייתה במסיבה, הרצח בחיאן יונס. אנחנו עוקבים אחרי הכול. אנחנו פה התמקדנו איפה הדברים קרו. זאת אומרת, אם הבן אדם נפצע במפלסים, יש מקרים כאלה, הרכב שלו עשה פרסה והגיעה לכפר עזה, הוא נפטר שם או בדרך, מבחינתנו מקום האירוע הוא מפלסים, שם נתקל במחבלים. אם הוא מת במקום אחר-

שלמה אהרונישקי:

ואם על כביש 232?

העד:

רוב הנתונים שלנו זה כביש 232. יש המון. רשמנו את הצומת, ליד המיגונית, סמוך, בתוך. יש לנו פירוט לאורך כל הכביש איפה נהרגו אנשים. אני לא חושב שיש מקור אחר ללמוד איפה לאורך הכביש נהרגו אנשים. אנשי תקשורת שרוצים להפיק כתבות באים אלינו ופשוט בודקים. היו כבר כמה כתבות. יש מפה נוספת, לא של הצוות שלי ושל שגיא, אבל אנחנו עכשיו עובדים יחד איתם. זאת מפה הרבה יותר מקצועית. אני פסיכולוג, אני עושה מפה עם הכלים הבסיסיים שיש לי. אם יוצא משהו יפה ואינפורמטיבי אני מרוצה. אבל זו ממש מפה מקצועית. הוחלט שהנתונים יוזרמו לשם, כל הנתונים שאנחנו אוספים ומארגנים בסופו של דבר יגיעו לשם, שזו תהיה המפה של מדינת ישראל שמציגה את מה שקרה בטבח. אפשר לעשות פה הרבה דברים, אפשר לעשות לחיצה כפולה על יישוב, לראות איפה אנשים אינדיבידואליים נהרגו. אתם רואים ממש כל בן אדם איפה הוא נהרג.

בניר עוז הם עשו איזשהו פיזור, אני לא רוצה להיכנס לטכניקה, אבל אנחנו עובדים מולם כדי להתאים כל בן אדם לבית שבו הוא נרצח, או שממנו נחטף. התהליך עוד לא הסתיים. כרגע אני יכול להיות ערב לכך שהטבלה שלנו מדויקת, כמקור הכי מדויק שאפשר לכל העסק הזה, ולאט לאט הנתונים מוזנים לתוך המפה הזו, שבסופו של דבר תהיה מדויקת בדיוק כמו הטבלאות. זה תהליך. כפר עזה כבר מדויק, אתם יכולים לראות בדיוק איפה כל אחד נהרג. אנחנו עובדים כרגע בשיתוף פעולה עם הצוות הזה. מדי פעם הם מתקנים אותנו. זאת אומרת, גם פונים אליהם משפחות, אז אנחנו מצליבים את המידע. אני אומר להם למה זה נרצח פה וזה פה, פותחים דיון, ומנסים לברר מה האמת. אחרי שחברנו לצוות הזה, oct7map, כשנוצר בינינו קשר הם היו חלק מגוף ששילב מצד אחד את משפחות הנרצחים בנובה. בנובה יש הכי הרבה סימני שאלה, כי אם מישהו נרצח בבית אתה יודע בערך מה קרה לו, אבל מהנובה אנשים התפזרו ואין לך מושג, אחר כך אספו גופות ויש פער גדול מאוד במידע שם. זה הולך ומצטמצם, אבל עדיין. הם התארגנו, חוקרים במשטרה שחוקרים את הנובה יחד עם משפחות הנובה והצוות הזה של המפה, והייתה שם חלוקה של מידע. המשפחות יכלו למסור את מה שהם ידעו, המפה ארגנה אמצעי שבו המשפחה יכולה להעלות את העדויות שלהם, המשטרה תרמה את מה שהם יודעים כמובן, לא פרטי חקירה אבל לפחות את המקום שבו הבן אדם נפל, נחטף, נרצח. המשטרה שיתפה פעולה עם המשפחות קודם כל, ואז במפה. כשאנחנו הצטרפנו אליהם, זה כר פורה, כי אנחנו גם כן מביאים את המידע שלנו, ולמעשה אני חושב שהיום אין משהו מקיף יותר בגלל שיתוף הפעולה הזה בינינו לבין הגופים שהתארגנו שם. אנחנו קוראים למאגר one source, היה צריך מקור אחד לנתונים שאליו הולכים

כשרוצים לדעת מה קרה. זה מסונכרן עם מה שהמשטרה מסרה למשפחות ועם מה שהתחקירים שלנו העלו.

איל בן ראובן: ברור לי למה למשפחות זה מאוד חשוב, ברור לי למה למשטרה, או יש גופים שזה. המדינה תומכת בזה? היא רוצה שזה יהיה? מי עומד מאחורי הצורך הזה חוץ מהעניין שלך ושל האנשים שאיתך, שאתם עושים פה איזשהו מחקר בעיניי מאוד חשוב, אבל אני שואל אם המדינה עושה דבר דומה או מתעניינת או רוצה. איך זה עובד?

העד: ממה שאני רואה זה ככה - יש את המשטרה, הם מנסים להגיע לאמת, אבל במשטרה יש מישהו שאחראי על הזירה של הנובה, יש מישהו שאחראי על צומת מפלסים, הם לא ידעו כל אחד מה קורה בזירה של השני, ואין איזה קטלוג מסודר, אין נוהל מה קורה כשיש טבח בעם. אין נוהל, אז אין מקום אחד ששם הכול נמצא, ואפשר פשוט לפנות ולראות מה רשום. יש תיקים לבן אדם. אתה רוצה לדעת מה קרה לבן אדם מסוים, אתה צריך לפנות לחוקר שזה בתחום סמכותו. אבל תמונה אינטגרטיבית אני לא חושב שיש כזה דבר במשטרה. בצבא המצב די דומה. יש את אלה שחוקרים את החיילים, שאין תקשורת עם הצבא, הם לא יגידו לי כלום. יש את הנתונים של הצבא וזהו. הם עושים את התחקירים שלהם, ניסו לפרסם על בארי, היה לא כל כך מדויק וחטפו הרבה אש. יש את התחקירים של הצבא שלא פתוחים לא אליי ולא לציבור. יש גם בצבא כמה גופים שחוקרים. אני לא יודע, אולי אצלם יש משהו מסודר דומה למה שיש לי, אולי יותר מדויק, אבל זה לא פתוח בכל מקרה ואין לי דרך להעריך את זה. אני מנחש, ממה שאני מרגיש, שיש שם משהו אבל היה טוב אם היינו יכולים לאחד כוחות ולדייק את הדברים.

שלמה אהרונישקי: הם נעזרים בך, הצבא?

העד: אנקדוטלית כן. אם מישהו מוצא משהו, הוא יכול להשתמש במידע שאני אוסף.
 ורדה אלשיך: אתה לא פונה אליהם ומציע להם? כמו שאתה אומר, הם גילו את מה שאצלך כבר היה מזמן.

העד: לפעמים אני יכול להציע תיקון, אבל עוד פעם, לא תמיד יש מישהו שמקשיב. תלוי מה הנושא, על מה הבן אדם הזה אחראי. לדעתי, המידע של המדינה או של הצבא לא מדויק. יכולות להיות אצלי טעויות, אז לפעמים מישהו יכול לבוא ולהגיד לי פה זה טעות, לא נכון מה שכתבת שם, אז אני צריך לבדוק את זה עוד פעם ולבדוק מה כן קרה.

רפי בן שטרית: הנתונים שאתם אוספים ומועברים לספריה הלאומית כוללים פרטים טכניים כמו שם, תאריך נפילה ובאיזה מקום, או שהם גם כוללים כל מיני חומרים נוספים שמצטברים או נאספים מהרשתות ומכל מיני מדיות כאלה ואחרות?

העד: אני מציע שנפתח את הטבלה ונראה פשוט מה רשום שם. יש פה שמות באנגלית ובעברית, שם פרטי, שם משפחה, כינוי. אחר כך אתר הנצחה. אזרחים יש להם בדרך כלל אתר הנצחה בביטוח לאומי. אזרחים זרים שעבדו לא באישור אין אתר הנצחה, אבל לרוב הנרצחים יש אתר הנצחה, או במשטרה או בביטוח לאומי, אז אפשר לאמת שם את הנתונים. עושים קליק ומסתכלים. יש פה מין, גיל, מקום מגורים, מדינה. יש פה משהו שאני קורא לזה תפקיד. יש משהו כמו עשרים חיילים שנרצחו בבית שלהם, במסיבה. פשוט נרצחו על אזרחי, אז אני לא רוצה להיכנס פה כן חלל צה"ל לא חלל צה"ל, הם חללי צה"ל, אבל לא מדויק להגיד שהם נפלו בקרב. לפעמים רשום באתר ההנצחה למשל. היה רצח, בן אדם אכל בשבת עם המשפחה שלו בבוקר ונרצח בבית. אז יש פה את התפקיד. לגבי חטופים לא תמיד רשום מה התפקיד. פעם הצנזור פנה אליי וביקש לא לציין מי

מהחטופים חיילים ומי אזרחי, אבל באופן כללי לכל בן אדם בטבלה, אם הוא איש או אזרח, יש תפקיד. בנוסף, יש ציון האם הוא שייך למסיבה. פה יש אזרח שהיה בפסטיבל הנובה. היו שתי מסיבות שאנחנו מפרטים לגביהן פה. בנוסף, יש פה את רצף האירועים. למשל, פה רשום נחטף, נרצח, הושב. זה בן אדם שקודם כל נחטף ואז נהרג בשבי, כך או אחרת, ובנוסף שגופתו הוחזרה. השדה הזה נותן לכם להבין מה קרה בראשי פרקים עם אותו בן אדם. בנוסף, יש לנו תאריך אירוע, תאריך מוות, מקום האירוע, מקום המוות. זהו בערך. אלה הפרטים. הרעיון הכללי היה שתהיה טבלת אם, שאם מישהו רוצה להתמקד בחטופים, אז הוא עושה טבלה לחטופים, גוזר מפה את המידע שהוא רוצה, ועושה טבלה ייעודית. לכן אני לא נכנס לכל המידע שיש לי על הבן אדם. זו אמורה להיות טבלה בסיסית שאיתה אתה יכול לעבוד. נמשיך לממצאים. אם תפתחו את המפה, בכותרת שלה רשום לכם, פה אתם רואים 1204, כפי שציינתי כיוון שהזזתי תאריך זה ירד ל-1203, אבל כל כמה ימים יש לנו איזשהו שינוי שם. עד ה-9.10 למעשה. ב-9.10 עדיין נרצחו קצת בקיבוצים, מחבלים שהתחבאו ברפתות. כללנו גם אנשים שנפגעו מרקטות באותם תאריכים. המפה הזאת זה מה-7.10 עד ה-9.10. יש שם תאריכים. אנחנו מחשיבים את הטבח עד ה-9.10. עכשיו אני מדבר עם הצבא, יש יחידה שבונה אתר הנצחה בשביל הצבא, אז הם עושים עד ה-11.10. זה קצת שרירותי העניין הזה. פה אנחנו מציגים את הנתונים עד ה-9.10. מדובר על 1200 איש שנפלו בקרב, נרצחו, נהרגו מהרקטות, וגם נחטפו ונרצחו. אם מישהו נחטף ונרצח חודשים אחר כך, עדיין אני סופר אותו שם. יש 871 אזרחים, מתוכם 45 היו חברי כיתת כוננות, ונחשבים חללי צה"ל באופן כללי. עוד קצת פרטים שציינתי פה, יש פה ים של מידע. 392 איש שהשתתפו בפסטיבל הנובה נרצחו, 160

נרצחו בתוך שטח המסיבה, שלושה מהם לא היו ממשותפפי הנובה, היו שוטרים שבאו לאבטח את הנובה מראש ונהרגו שם. אני מחשיב אותם יחד עם האנשים של הנובה. אבל היו חיילים שהגיעו לשם מטנק, היה חייל שהגיע לשם, לא ברור מאיפה, מבארי אולי. היו כמה חיילים שנפלו בשטח המסיבה שלא קשורים למסיבה. הרבה אנשים נרצחו בדרכים. תחשבו, מ-392 איש שנרצחו בנובה, רק 160 איש נרצחו בשטח המסיבה. רובם לא מתו במסיבה. הם התפזרו לכל הכיוונים ונרצחו בדרכים. במקרא יש לכם סיכום, אתם רואים במקרא של המפה כתוב חיילים, אזרחים, שוטרים וכוחות הצלה, וירי רקטי. המקרא עוזר פה.

שלמה אהרונישקי: ירי רקטי יכול להרוג גם חיילים וגם אזרחים. אז זה מופיע פעמיים?

העד: אני חושב שיש רק חיילת אחת שנהרגה מירי רקטי. שאלה טובה איפה היא ממוקמת, אני חושב שהיא תופיע בירי רקטי. בכל מקרה, יש לנו פה מתוך 247 חיילים, 24 נרצחו כאזרחים. ציינתי פה גם 52 חיילים שנפלו במוצב נחל עוז. עד אתמול זה היה חדשות, אבל אתמול זה פורסם באופן רשמי. נקודה כואבת להרבה מאוד אנשים.

חיים רובינשטיין: 53 יחד עם נועה מרציאנו שנרצחה בשבי.

העד: כן. יש עוד חטופים. המספר של הקורבנות קצת יותר גודל. באמת נועה מרציאנו רשומה אצלי פה באחת הנקודות האלה. פה אם אתה מרחף מעל הנקודה הזאת אתה יכול לראות מי נרצח בח'אן יונס, ברפית. המפה אינטראקטיבית. לא מספיק נאמר לגבי השוטרים. אני לא הולך לפרט פה את כל הנתונים, אבל גם מצוין בטבלאות שלנו אילו שוטרים נפלו. הרבה פעמים שומעים 1400 איש, תוך כדי השערות כאלה ואחרות, נרצחו. עד היום איבדנו כבר 1,600 איש פחות או יותר. אבל זה לא נכון שבטבח נהרגו 1400 איש. בהתחלה ספרו 1400 גופות, אבל זה

כלל משהו כמו 200 גופות של מחבלים והמספר איכשהו השתרש בציבור. אנשים התפלאו שזה ככה.

רפי בן שטרית: אז היו רק מאתיים גופות של מחבלים, או שזה פשוט נספר בתוך?

העד: לא, אם היה לגופת מחבל אפוד עזתי לא ספרו אותם כחלל שלנו, אבל היו גופות שנספרו בטעות כחללים. אף אחד גם לא בא לבקש את הגופות האלה. בסוף נשאר אקסטרה של מאתיים גופות. בסופו של דבר, אין 1400 בטבח של ה-7.10. זו אחת הסיבות שאני פה, כי יש כל מיני שמועות, וזו גם אחת הסיבות שאנחנו עושים בכלל את כל הפרויקט הזה. היה צריך שמישהו יבוא ויבדוק. רצו שמועות על ארבעים גופות של תינוקות. היו המון שמועות. יש את השמות שלהם, אנחנו יודעים מי הפעוטות שנרצחו. איך הגיעו ל-40? זאת הייתה אחת המטרות שלנו, לשים את המספרים ושלא יהיה פייק ברשתות, ולפחות מי שרוצה לבדוק ברצינות תהיה לו דרך לדעת. אנחנו מדברים על 1,203 איש שנרצחו, למעשה לא כולם נרצחו. היו 361 איש שנפלו בקרב, אם אני סופר את החיילים ואת חברי כיתות הכוננות, אבל זה יעלה. זאת אומרת, ככל שיחזרו יותר חטופים בחיים, זה יעלה פחות, אבל אנחנו לא צופים שכל החטופים שנחשבים חיים כיום ברצועת עזה, 66, אני לא חושב שיש מי שמאמין שאף אחד מהם לא נרצח. ככל שמספר החטופים שנרצחו יעלה, זה יעלה מ-1203, אבל זה לא אמור לעלות מעל 1300 איש. אלה גבולות הגזרה פחות או יותר. אני אציין שהשב"כ יצא עם הודעה עם מספר גבוה יותר של נרצחים, הוא לא נתן רשימה שמית, אני לא יודע, אין דרך לבדוק את זה, והם לא עונים לשאלות שאני שואל.

רפי בן שטרית: באיזה שלב הם יצאו עם המספר הגבוה יותר?

העד: צריך לבדוק, נעשתה כתבה על השב"כ למה הוא לא מפרסם נפגעי טרור, פתאום הפסיקו. לקח להם חודשים, אני לא זוכר בדיוק. בסוף כשפרסמו את מספר הנרצחים, זה בלי רשימה שמית, אין לי דרך לבדוק את זה. אני לא יודע איפה האנשים נרצחו, הם לא כתבו כלום, רק מספר כולל כמה נרצחו ב-7.10. אם יש לכם איכשהו לקבל מהם מידע, אני אשמח. הם הגוף שאמור לפרסם את הדברים האלה.

רפי בן שטרית: 361 שנפלו בקרב, כולל כיתות כוננות ושוטרים?

העד: כן. שוטרים בתפקיד, כן. זו ההערכה שלי. אפשר לשבת על המספרים, אם מישהו רוצה הערכה מדויקת. כשעשיתי פילוח לפי בסיס הנתונים הקיים, זה מה שיוצא. משהו כ-850 איש נרצחו, כ-350 איש נפלו בקרב, אפשר לזכור את זה בקלות. יש פה עוד קישור למפה שראינו קודם. בואו נסתכל רגע על הגרף, יש פה את מספר השוטרים, אנשי שב"כ, תראו שהמידע מפורט בטבלה ומוצג פה, במקום לקרוא את כל המספרים. לגבי החטופים, זה המצב כרגע. נחטפו והוחזקו 251 איש. היו עוד חטופים שברחו כבר באותו יום ואני לא סופר אותם. זה המספר הרשמי, 251 חטופים, ובנוסף עוד ארבעה שנחטפו בשנים קודמות.

רפי בן שטרית: גולדין, אורון שאול, ו(?)

העד: כן. הם נכנסו פה, ציינתי פה. אם אתם רואים משמאל למעלה, כולל שנים קודמות 66, כלומר צריך להפחית שניים כדי לקבל רק את המספרים של ה-7.10. זה עוזר לעשות סדר מול דובר צה"ל שמוציא את המספרים שכוללים אותם. בעצם יש 66 חטופים חיים כיום בעזה למיטב ידיעתנו, שלא ידוע לנו שנרצחו. 29 נחטפו כגופות, כולל השניים גולדין ושאול. זה 29 שנפלו או נרצחו ונחטפו כגופות. בנוסף יש 15 שנרצחו אבל הוחזרו אחר כך, שישה שנרצחו בשבי, ועוד 22 שנרצחו

בשבי וגופתם הוחזרה. בנוסף 8 חולצו בפעילות צה"לית, ו-109 ששחררו בעסקאות וכל מיני, כמו ג'סטת לפוטין. סך הכול שוחררו 109 איש. אני רוצה להתייחס קצת לאנשים שלא מציינים אותם בדרך כלל. אם אתם זוכרים את הילדים של משפחת קפלון, שנחטפו לעזה עם שכנה, ואחרי שחצו כבר את הגדר לעזה נתנו להם לחזור. הייתה פה חטיפה, מבחינת פשע ומה שקרה לנו. 251 זה לא סוף הסיפור. היו עוד חטיפות נוראיות, חלק מהם ברחו, כולל אשתו של זלמנוביץ' אם אני זוכר נכון, שפשוט הסתובבה וברחה להם ברגע.

יהודית גריסרו: בעיקר הם ברחו לבוזזים, נראה לי.

העד: יכול להיות. אז יש לי רשימה של אקסטרה שאני מתחזק, יש פה קישור, שתדעו שזה מידע זמין. 13 חטופים ששרדו וברחו או חולצו. בנוסף יש עוד 12 פועלים תאילנדיים, שאין את השמות שלהם. הם אנשים חיים, צריך לשאול אותם אם הם רוצים שיפרסמו את השמות שלהם, אבל יש 12 פועלים שהצבא חילץ תוך כדי החטיפה. ובנוסף יש לא מעט מקרים של אנשים שנרצחו אחרי שנחטפו, אבל סמוך ליישוב, בתוך היישוב. בן אדם נחטף בבית שלו ונרצח בבוסתן. יש כמה מקרים. היו עוד חטיפות, זה מה שאני מנסה להגיד. זה לא נכון להגיד שהיו 251 חטופים. יש 251 אנשים שנחטפו לעזה ונשארו שם לאיזשהו זמן. סך הכול אני סופר 287 חטיפות, אבל יש כנראה יותר. יש הרבה אנשים שנחטפו בתוך היישוב ונרצחו כמה מטרים משם ואנחנו לא יודעים על זה. בפסטיבל הנובה אפשר לסכם את המספרים. דיברנו קודם על כמה נרצחו מהמבלים, אבל גם נחטפו משם. עשיתי פה איזשהו סיכום. כרגע 4 חטופים מהנובה עדיין שם, וכנראה בחיים. לא מעט נרצחו בשבי וחולצו. פירטתי פה מה קרה עם החטופים מהנובה. סך הכול 414 איש נחטפו או נרצחו מהנובה.

- ורדה אלשיך: כשאתה אומר ארבעה כנראה בחיים, יש איזושהי אינדיקציה? או שזו השערה מבוססת על משהו?
- העד: הארבעה שחולצו?
- ורדה אלשיך: לא. אמרת קודם, אולי התכוונת שחולצו.
- העד: כן. דיברתי על 14 חטופים חיים. זה אומר שאין אינדיקציה שהם נרצחו. 14 מהנובה עדיין חטופים.
- שלמה אהרונישקי: אבל כל הנתונים של החטופים בשלבים מסוימים חלקם לא נתונים סופיים. הצבא לא יודע היום להגיד כמה בדיוק מתו, כמה לא מתו. נכון?
- העד: נכון. לא יודעים. אנחנו גם לא יודעים מה עם אברה מנגיסטו.
- שלמה אהרונישקי: זאת אומרת זו הערכה.
- חיים רובינשטיין: יש חטופים שצה"ל רואה בהם חטופים כי נשללה האפשרות שהם בישראל, אבל אין אינדיקציה שהם חיים שם. יש גם כאלה.
- העד: אני שמעתי רק על אחת.
- חיים רובינשטיין: יש עוד שניים שאין שום אינדיקציה שנחטפו לרצועת עזה, אבל במסגרת האירועים לא מכריזים על זה כדי שלא לתת לחמאס את האפשרות להתכחש לעובדה שהם נחטפו. אבל צה"ל שלל את האפשרות שהם נמצאים בישראל, ולאור העובדה שהם היו בעוטף עזה בבוקר ה-7.10, ככל הנראה הם נחטפו.
- העד: אני שמעתי על אחד. בכל מקרה, על יד אחת אפשר לספור את המקרים האלה שיש ספק אם הם חטופים או לא, אבל אי אפשר לדעת מה קורה במנהרות שם. פה אני לא רוצה לצלול לנתונים של חללי צה"ל, רק להראות שיש נתונים מסודרים. כמה חיילי מילואים, כמה סדיר, באיזו חזית נפלו. יש מקומות מגורים, ירושלים מאיזושהי סיבה עם הכי הרבה חללי צה"ל.

איל בן ראובן:

אתה יכול להגיד כמה סך הכול, וכמה מילואים וכמה סדיר?

העד:

כן. יש 706 חללי צה"ל. האמת זה צילום, יש לי דאשבורד פעיל שמתעדן כל הזמן באתר צה"ל, אז אולי נוסף אחד או שניים, צריך להסתכל באתר הפעיל. כשהכנתי את המצגת לפני יומיים.

איל בן ראובן:

זה עד היום?

העד:

יש פה חלוקה לפי עוטף עזה, זה בעצם כשהם תקפו אותנו. יש פה 303 חיילים שנפלו בעוטף עזה, אבל זה כולל כמה חיילים שנהרגו מפצמ"רים או מהתקפות שקרו יותר מאוחר, אז זה לא בדיוק בגבולות הגזרה של עד ה-9.10. אלה הנתונים של חללי צה"ל במלחמה. פה החלוקה לפי חיל, כמה מהנדסה, כמה משיריון, אבל זה רק בתוך רצועת עזה. יש פה את כל הנתונים, כל מי שצה"ל הגדיר אותו כחלל, כולל כיתות כוננות, ויש פירוט. 706 חללים עד עכשיו, רצועת עזה 303, בלבנון 21, ביהודה ושומרון 8. יש פה דברים מעניינים, יש פה הרבה מידע. המידע בטבלה, אבל הוא מוצג פה להמחשה. זה דאשבורד שעשיתי בעצם למלחמה. לסיכומו של דבר, שעות של עבודה יש פה. כל יום אני יושב פה עוד חצי שעה-שעה, ובסופי שבוע, ואנשים נותנים מהזמן שלהם, לא רק אני, כדי ליצור מאגר מידע ולתת תשובות למה שהמדינה לא נותנת. זאת אומרת, אף אחד במדינה לא יגיד לך כמה נרצחו ב-7.10. חוץ מהשב"כ, שאמרנו, זו תשובה קצרה וכנראה לא מדויקת, לא מפורטת, בלי רשימת שמות. אז אנחנו השקענו פה הרבה מאמץ.

איל בן ראובן:

יש לך מחשבה מי מהמדינה צריך לעשות את זה?

העד:

לדעתי זה השב"כ. יש להם את כל הרשימות של נפגעי פעולות איבה מכל השנים. הם אלה שאחראים לאסוף את המידע הזה ולהוציא מצגות.

איל בן ראובן: בעצם משרד ראש הממשלה צריך לתת לשב"כ הנחיה.

העד: כן.

שלמה אהרונישקי: מה תפקיד הספריה הלאומית?

העד: הספריה הלאומית פשוט אוספת את כל העדויות. מצלמים ניצולים, משוחררים מחטיפה. הם אוספים את כל החומר, אז סביר שזה גם ישב שם. זה מאגר מידע. השב"כ לא הייתי נותן לו להחזיק מאגר מידע ציבורי. לכן נוצר שיתוף פעולה עם הספריה. גם ככה הם אוספים חומר.

שלמה אהרונישקי: אני רוצה לשאול, אם אתה לא תמשיך לתחזק את המאגר הזה, אז אף אחד לא יתחזק?

ורדה אלשיך: יעשו עבודה חלקית בטח.

איל בן ראובן: אני שואל את השאלה, כי בראש שלי, ואני מצטרף מאוד לשאלה של שלמה, יש פה אסון אימה שקרה למדינת ישראל. זה קרה למדינה בסופו של דבר. לכן הייתי מצפה שבמדינת ישראל יהיה מישהו, לא השב"כ דרך אגב. שיהיה משרד ממשלתי, מקום אחד, וזה בעיניי לא הספריה הלאומית, שהיא מקום לארכיון היסטורי, זה תפקידה, מישהו שזה התפקיד שלו. אני היסטוריון בעוד עשרים שנה, אני רוצה לדעת מה קרה, אני רוצה שתהיה כתובת במדינת ישראל, משרד ממשלתי, שאני פונה אליו והוא יודע להגיד לי את כל מה שאתה אומר. אתה זה על הכיפאק. לא שאלתי מה התמריץ שלך בכלל לעסוק בנושא הקשה הזה, וכל הכבוד שמישהו עושה את זה, זו עבודת קודש. אבל המדינה צריכה לעשות את זה בעיניי.

העד: אני מסכים, ואני מאוד אשמח שמישהו ייקח את זה ממני. זה נטל. אני קצת הרגשתי ככה גם בקורונה, הייתה סיטואציה דומה. דמיינו שהייתה סיטואציה שבה

אני נפגש עם ראש הממשלה בנט ושר הבריאות הורוביץ, אנתוני פרייס, פשוט פגישת עבודה על הנתונים. גם אז התחלתי לאסוף נתונים והפכתי לצומת של הנגשת המידע לציבור. במקרה של הקורונה באיזשהו שלב משרד הבריאות נכנס לתפקיד, יש עד היום דאשבורד מוצלח של משרד הבריאות. פה זה לא קרה. אני מאוד אשמח אם המדינה תיכנס לנעליים האלה.

ורדה אלשיך: היא לא נכנסה לדברים יותר חשובים.

העד: כן.

שלמה אהרונישקי: מעניין. בינתיים אתה ממשיך לטפל בזה?

העד: אני ממשיך לטפל בזה. אי אפשר להפסיק עכשיו, מה אני אעשה?

רפי בן שטרית: מקווה שלא יהיה לך מה לעדכן.

ורדה אלשיך: כן, שלא יהיה יותר "הותר לפרסום".

יהודית גריסרו: תודה.

רפי בן שטרית: יישר כוח גדול.

ורדה אלשיך: באמת יישר כוח.

העד: אני מאוד שמח שנתת לי את הבמה. אני עשיתי את זה כדי שאנשים ישתמשו.

שלמה אהרונישקי: אני יכול כאזרח להיכנס למאגר הזה?

העד: כן, הכול גלוי לגמרי. צריך לחשוב איך אני משתף אתכם. פה במצגת כל הלינקים

זמינים לכולם. אני יכול להפוך את המצגת עצמה לציבורית, ואז כל אחד יכול.

שלמה אהרונישקי: הבנתי, תודה רבה.

העד יוצא מן האולם.

- הישיבה ננעלה -

10 בספטמבר 2024

עמוד 68 מתוך 68

ועדת החקירה האזרחית לאסון ה-7.10